

ՌԱՏՆՄԻԻՄԱ

ՏԻՆԻ, ԱԽԼԱԳԻ, ՖԵՆՆԻ ՎԷ ՍԻՅԱՍԻ

ՀԱՅԹԱԼԸԳ ՂԱԶԷԹԱ

ՃԻԼՏ 3

ԻՍԹԱՆՊՈԼ, ՅՈՒՆԻՍ 6, 1913.

ՆՊ 23

ՊԷՆՏ Ի ՄԱՆՍՈՒՍԼԱՐ

ՎԱՐՉԱՐԸՆ ՍԻՆՈՒՐԹԱ ՄԵՍԷԼԻՍԻ

Բունանի իշխելերիմիզին եանի չօպան, վառզ մուալլիմ վէ մուալլիմէլերիմիզին վէ սաիր բունանի իշխելերիմիզին հայաթլարընը սիկուրթա էթտիրմէք մէսէլէսի, չօգտան պերու մէվ-զու ք միւզաքէրէ օլմուշ վէ նիհայէթ Իսթանպուլ միսիօնէրլէր վէ եերլիլէր գօնֆէրանսը թա-րաֆընսան Մ. Փիթ, Վեր. Յ. Դրիգորեան վէ Վեր. Շմառնեանտան իպարէթ պիր գօմիսիօն թային օլունարագ մէսէլէ հէր թարաֆը թա-միգ էտիլմիշ խիւ. Հէյէթ ի մէզքիւրէ Իսկիլ-թէրրա վէ Ամէրիգատա, Գանատատա վէ Յը-րանսատա պուլունան պիր չօգ գումփանիալար իլէ մուսապէրաթտա պուլունանու վէ անլէրին էն միւսաիտ շարթլարընը ալարագ եէկտիկէրի իլէ մուզայէսէ վէ միւթալէա էյլէմիշ տիր. Գօ-միսիօն պու 15—20 գատար գումփանիալար-տան նիհայէթ 3—4 տանէսինին շարթլարը-նը միւսաիտ կէօրէրէք, անլէր իլէ միւզաքէ-րաթտա պուլունանը վէ նիհայէթ հէր շէյի հի-սապա ալարագ պիր գումփանիա իւզէրինէ գա-րար գըլմըշ տըր: Պու գումփանիա մարուֆ օ-լան Իսկիլիզ Կրեշաւ գումփանիասը տըր:

Գօմիսիօն քէնտի գարարընը Իսթանպուլտա միսիօնէր վէ եերլիլէրտէն միւրէքքէպ օլան գօնֆէրանս եախօտ իսթասիօն մէճլիսինէ թագ-տիմ վէ իզահ էյլէտիքլէրինտէ, պու գարար հէյէթ ի մէզքիւրէ թարաֆընտան տախի թաս-վիպ էտիլմիշ տիր:

Գօմիսիօնըն թէրթիպի էսասէն շունտան ի-պարէթ տիր:— Սիկուրթա էտիլմէք իսթէյն

զաթլար, մէմլէքէթին հէր թարաֆընտա պու-լունտուզլարը մահալլարտա գումփանիանըն տօգթօրլարը վասըթասըլլա մուայէնէ էտիլէ-ճէքլէր, թըպպէն պիր իթիրագ կէօրիլմէտիյի թագտիրտէ, պու զաթ քէնտի թէէտիյաթընա տաիր ալագատար պուլունտուզու իսթասիօն մէճլիսինէ պիր թէէմինաթ վէրիւր, եանի սէ-նէվի մաթլուպ մէպլաղը մաաշընտան թէէ-տիյէ էաէճէյինէ տաիր անլէր իլէ պիր թէր-թիպտէ պուլունուր: Մէզքիւր իսթասիօն՝ պու թէրթիպլէրինէ տաիր Իսթանպուլտա պուլու-նան Գօմիսիօնէ մալիւմաթ վէրիւր վէ սէնէվի թէտիյաթը Իսթանպուլտա Միշըն խաղինէտարը Մր. Փիթէ չըգարըր: Իսթանպուլտա գօմիթէ, իթթիհատլարըն քէնտի թարաֆլարընտան թա-յին էտէճէքլէրի պիրէր (եախօտ պէլքի իքի-չէր) ներկայացուցիչլէրինտէն իպարէթ պիր հէյէթ օլուր, պու գօմիթէտէ միսիօնէրլէրին ումումի խաղինէտարը օլան զաթ, եանի Մր. Փիթ տախի տախիլ օլաճագ տըր: Գումփա-նիա մուայէնէ ի թըպպիյէյի իճրա էթտիքտէն սօնրա արթըգ քէնտի մուամէլէսի ֆէրտլէր իլէ տէյիլ, անճագ Իսթանպուլտա պուլունան մէզքիւր ներկայացուցիչ գօմիթէ իլէ տէվէրան էտէճէք տիր:

Գօմիթէ պու մագսէտ իլիւն էնվա ք թա-րիգլէր իլէ պիր սէրմայէ ճէմինէ սայ էտէճէք տիր: Պու սէրմայէ իլէ, էվլէլա թէէտիյաթ-տա արա սըրա աճգ հիսս էտէնլէրէ իսթա-սիօնլարըն թալսիյէսիլլէ վէ միւսաիտ շարթ-լարլա մուամէլէթտէ պուլունաճագ տըր, թա քի սիկուրթա էտիլմիշ օլան պիր զաթ պիր գաշ սէնէ թէտիյաթտան աճիգ օլտուղու ի-

չիւն սիկուրթասընը դայ էթմէսին: Պու սերմայէ քիֆայէթ միգտարը պէօյիւտիւքտէ ա- նըն պէլլի պիր գըսմը բուհանի իշիլէրիմիզին էվլատլարընըն թալիմ ու թէրպիյէսինէ թախ- սիս էտիլէճէք տիր:

Պու սըրաստա շու իզահաթը իլավէ էթմէք օլուր քի պու մէսէլէյի թամիդ էտէն գոմի- սիօն՝ պազը մարուֆ վէ մէշուր գումփանիա- լարըն շարթլարընը տախի փէք միւսախտ պուլտու, հաթթա անլէր պազը ճիհէթլէրտէ Կրեշալ գումփանիասընտան տա միւսախտ շարթլար թադտիմ էթտիլէր իսէ տէ, շու էլտէ պուլտունան մէսէլէյէ նազարէն, եանի բուհանի մէմուրլարըմը իչիւն էտիլէճէք թէր- թիպաթ նոգթա ի նազարընտան, Կրեշալ գում- փանիասընըն շարթլարընը սիկուրթա էտէ- ճէքլէր իչիւն էն գիյատէ միւսախտ պուլտու- շար:

Գումփանիա իլէ պու իթիլաֆ մէյտանա կէլմիշ օլարադ, իշ գալըր պիզիմ լազըմ կէ- լէն թէրթիպաթը հափարադ պունը մէվգը ի իճրայա կէթիւրմէյէ:

Պունըն իչիւն իլլ ասըմ՝ Իսթանպուլտա պու իլէ նազարէթ էտէճէք օլան մէսուլ գոմիթէյի վիւճուտէ կէթիւրմէք տիր: Սէվինիբիզ քի Բիւթանիա վէ Մէրքէզի (Գայսէրի—Սիվաս—Մէրգիֆուն) Միուլթիւնլար, պու պապտա իլլէ- միշ վէ քէնտի թարաֆլարընտան Անրիպաշու- ցիլէր թալին էլլէմիշ տիրէր: Բիւթանիա Միուլթիւնը Վեր. Ա. Շմաւոնեանը վէ Մէր- քէզի Միուլթիւն Տօդ. Տիգրան Թապիպեանը թալին էլլէմիշ տիրէր: Տէմէք քի պու իքի էֆէնտիլէրտէն վէ Մր. Փիթտէն իպարէթ պիր հէյէթ էլան թէչէքքիւլ էթմիշ տիր: Կի- լիկիա վէ Խարփուլթ Միուլթիւնլարը տա իլք ֆուրսաթ իլէ քէնտի մուրախիասլարընը ին- թիխապ վէ թալին էտէրլէրտէ էյի օլուր:

Պու պապտա ալընաճադ իֆիւնի ասըմ, պու գոմիթէ իլէ մուխապէրէ էթմէք իչիւն Միու- թիւնլարըն քէնտի իսթասիօնլարընճա պիրէր մէսուլ հէյէթ թալին էտիպ գոմիթէյէ խապէր վէրմէլէրի տիր: Գոմիթէ մուխապէրէյի օ հէ- յէթլէրլէ տէվամ էտէր:

Էտիլէճէք տիկէր պիր շէյ՝ մէքքիւր հէ- յէթլէրին, եանի իսթասիօն հէյէթլէրինին քէնտի տաիրէլէրինտէ սիկուրթա էտիլէճէք զաթլարը սիկուրթայա տախիլ օլմադա իլգամ էտէրէք անլէր իլէ թէտիլաթ խուսուսուճտա պիր իթիլաֆա կէլմէք վէ անլէրին իսմլէրինի

գոմիթէյէ խապէր վէրմէք տիր: «Իթիլաֆ» տէմէքլէ անլատըմադ իսթէնիլէն շու տըր, պէլքի վազը հա մուալլիմ քէնտի թէտիլա- թընը՝ մաաշընտան քէսիլմէսինի միսիօնէր- լէրտէն թալէպ էտէր, հախօտ պէլքի քիլիսա հա ճէմաաթ իլէ էօյլէ թէրթիպ էտէրլէր քի սիկուրթա փարասընը վէրմէյի անլէր վատ է- տէրլէր, հախօտ իսթասիօնուճն էմին օլաճադը հէր հանկը պիր թարիգ պուլտունուր:

Շունու տա իլավէ էթմէլի իլ քի բուհանի իշիլէրիմիզտէն նէ գատար չօզլար սիկուր- թայա եազըլըրլարսա օ գատար իլէ ֆաիտէլի օլուր:

Բուհանի իշիլէրիմիզ 65 սիննիսաէն սօնրա էլլէրինտէ էփէյի պիր սէրմայէ՝ պուլտունաճա- ղընա հախօտ քէնտիլէրին հէր հանկը պիր վազթտա վուգու պուլան վէֆաթլարը իւզէրի- նէ ալիլէլէրինին էլլինէ էփէյի պիր մէպաղըն կէչէճէյինէ էմին օլմալարը վէ այնի վազթտա քէնտի էվլատլարընըն թալիմ ու թէրպիյէսի- չիւն մուալէնէթ էտիլէճէք պիր հէյէթլին պու- լունաճադ, հէփ պունլար բուհանի իշիլէրիմիզ իչիւն խայրը վէ ճէսարէթպախշ թէրթիպլէր տա օլունմալը տըր:

Իւմիտ էտէրիզ քի գոմիսիօնըն պու թէր- թիպի միուլթիւնլարըմը թարաֆընտան թահ- սին վէ թագտիր էտիլէրէք պու պապտէ լա- ղըմ կէլէն թէչէպպիւսաթտա պուլտունուճադ տըր:

Յ. Գ. Գ.

ՆԻՋԻՆ ԳԱՐԸՆԸՅՈՐԼԱՐ

Կէնճ Թիւրք տօսթլարըմըն էն գիյատէ մէ- րադ էլլէտիլէրի շէյ, էվրօփալըլարըն Թիւր- քիա ումուրընա միւտախէլէ էլլէմէլէրի տիր: Հէր նէ վազթ պիրի իլէ գօնուշամ, իլք վէ սօն սէօզիւ Արճիւն գարըշըյօյա օլմուշ տըր: Պալգան մուհարէպէսի պաշլամազտան հարպ իչիւն շէտիտ պիր իշթիյադ կէօսթէրմէքլէ պէ- րապէր էվրօփալըլար գարըշմամալըլար վէ էյէր ելինէ գարըշըլար իսէ պէօյիւք հազգսըլըք վէ ճանիլիք էթմիշ օլուրլար տէյու իտտաա էտէր- լէր իտի: Վուգուաթ էօյլէ կէթիւրտի քի իլք տէֆա հիւքիւմէթ ի Օսմանիյէ էվրօփայա միւ- րաճէաթ էթտի վէ գարըշտըրտը վէ սօնունա գատար տա յուլարըն միւտախէլէսինի տալէթէ իսրար էլլէտի: Պիլէ էօյլէ կէլլիօր քի հի՛չիւն գարըշըլօրլար տէյու սէօյլէյէնլէր՝ պէչէրիլէթ հիւքմ էտէն ասի հազիգաթլարը պիլէ կէօր-

մէջէն ճահիլներ տիր: Վէ էյեր թարիխին էն եազըն վէ էն պատիթ վագըաւարընը պիւտէլէր խտի պու սէօղիւ սէօյլէմէզլէր խտի:

Էվրոփալըար գարըշըրլար, չիւնքի հազգը պիյանէրքիւրի վար: Հիւ տէյիլ իքի ասրտան պէրու թիւրքիանըն հաշատըղը Էվրոփանըն սալէսինտէ տիր: Կեան պիրի, Կեան տիկէրի անըն էօլիւմին փէնչէսինտէն խէլաս էյլէմիշ տիր: Ալէլ ումում Ինկիլթէրրա անըն հայաթընըն պագաքընա մատտէթէն, մանէվէթէն, մալէն, պէտէնէն սայ էյլէմիշ տիր: Բուսիա պու մէմլէքէթի թէփէլէմէյէ հէր ան հազըր իքէն վէ պիւ ֆիլի գաչ տէֆա թա փաթիթաթա կէլմիշ, գալպկեանընա էլ սալմըշ իքէն, Ինկիլթէրրա եախօտ Էվրոփա եթթիչիպ գուրթարմըշ տըր: Պու մանատա, ալաըղըմըղ հէր պիր նէֆէս իչիւն Էվրոփայա պօրճուլըղ, անլէրէ միննէթտար օլմալըղը: Իմտի սանա էյիլիք էթմիշ, մուխաթարատան հաթթա էօլիւմտէն խէլաս էյլէմիշ պիրի չէօյլէ եա պէօյլէ հարաքէթ էթ, շու եա պու թարաֆա կիթմէ, տէյու իսթարաթտա պուլունսա ապէն մի տիր: Սէվաթաթափօլտա պիղիմ իչիւն էվաալարընըն գանընը տէօքէն, Այսթէֆանօս էօնիւնտէն տօնանմալարը իլէ տիւնմէնի տէֆ էտէն Էվրոփա՝ շու եա պու իսլանաթըր եափընըղ, արթըղ տիւնմէնէ վէսիլէ վէ պիղէ գահմէթ վէրմէյիլի, տէրսէ հազգսըղ մը օլուր:

Էվրոփալը ֆեհսի սեյալէրի խաթըր իչիւն գարըշմաղա մէճպուր տըր: Խանէմիգէ միւթթասըլ պիր գօմշու, էվիլի սաղլամ եափմաղ, տիվարլարը չիւրիւք, եղըղմըղ վէ խարապ պըրազըր իսէ, օլ թարաֆտան կէլէն խըրսըղ վէ տիւնմէն պիղիմ տախի խանէմիգէ իմէմալուղ էյլէր վէ օլ տիվարլարըն սաղլամ օլմասը պիղիմ մէնֆաաթըմըղ իճապընտան տըր: Իշթէ պու սէպէպտէն Էվրոփա գարըշմաղա մէճպուր տըր: Ինկիլթէրրա պու սէպէպտէն տիր քի, Բումէլի վէ Անատօլու հուտուտլարընտա պիր սաղլամ տիվար օլմասը իչիւն նէ գատար սայ էյլէմիշ տիր: Պիր թարաֆտան Ճէրմանլար Բումէլիլին չիւրիւք տիվարընը թէճալուղ էտիպ Ագ տէնիգէ էնմէք թիհտիտիտէ պուլունտուգէմ, տիկէր թարաֆտան Սլալլար Անատօլուը կէզիպ կէլմէք վէ Հինտիսթան եօլուհու գաթ էյլէմէք էմէլինտէ օլտուգէմ, էն չօգ չապալայան Ինկիլիլէր օլմուշ տըրլար: Իսլանաթ, գօնթրօլ, Էվրոփա նաղարէթի ալթընտա թէշքիլաթ նամըլա շու իքի սուրլարը

թագվիյէ էթմէք իչիւն նէ՝ գատար չալըշտըլար, նէ՝ գատար իսթար, թալսիլէ վէ ճէհալէրտէ պուլունսուլար, օլմատը: Սու ի թէլագըր օլունտու, տիւնմէնին էն ֆէնա թապիաթըմըղ թէշվիգ էտէն ֆիթնէլէրինէ մէյտան վէրիլիպ պիր գաթ տահա թախիպ էտիլտի: Ինկիլթէրանըն իսլանաթ փրօթէլէրի պիր տիւնմէնիք կիպի թէլագըր էտիլիպ Բուսիանըն, Ալմանիանըն «քէսիլիգ, զըրընըղ», նասիհաթլարընա իթաաթ էտիլտի: Թիւրքիա քէնտի էլիլէ տիւնմէնէ գափուլարընը աշտը, իսթէր իսթէմէզ գօմշու պաշընըն չարէսինէ պագաղա մէճպուր օլտու: Ավսթրիա, պու թէշլիքէյի կէօրմէտի եախօտ կէօրտի իսէ պիլէ սատէճէ Գօնթ Պէրընթօլտըն աղըղ իլէ «Ատէմ ի մէրքէզլիյէթ եափընըղ», տէյու նասիհաթտա պուլունսագ իլէ իքթիֆա էյլէտի: Կէնճ Թիւրքլէր եինէ մահուտ ճէվապը վէրտիլէր: Գարըշմաղըղ, Իշթէ նէթիճէսի, տիվար եղըղըպ Սլալ կիրտի, պիղ զալիպ էթտիք, Ավսթրիա տախի մահվ օլտու: Շիմտի հիւ տէյիլ Ատրիաթիքի մուհաֆազա էթմէք իչիւն պիր Արնալուտուգ եափմաղա չապալայօր, լաքին նաֆիլէ:

Իշթէ պու սէպէպտէն տիր քի Ինկիլթէրրա՝ Անատօլուտա սաղլամ պիր տիվար եափըլաճաղընա, պու հիւքիւմէթին ճիտտի, էսասի պիր իսլանաթ իլէ օրատա մէթին պիր հիւքիւմէթ թէշքիլ էտէճէյինէ աղըղ քէսմէտիլինտէն, պաշընըն չարէսինէ պագըպ տիվարը քէնտիսի եափրօր: Սճէմ քէօրֆէզլինի, Բիւվէյթի, Մուհամմարայը նուֆուղը ալթընա ալըպ Հինտիսթան էօնիւնէ տիվար չէքիյօր: Եօգարըսընտան գաթը իւմիտ էյլէմիշ տիր:

Էվրոփա՝ փաղաղ խաթըր իչիւն գարըշօր: Պու մէմլէքէթ պիր տէհրտէն պէրու Էվրոփա փարասը իլէ եաշայօր: Հէման տարա կէլտիքճէ սէյիրտիպ միլիօնլարճա լիւալարը ալըպ կէլիյօրըղ, եէյիպ, իչիպ, պիթիլիպ եինէ սէյիրտիյօրըղ: Տիւն, պու կիւն, հէր կիւն օնլարըն փարասընա միւնթաճըղ: Կէմ զիւլիւրտլիւք Կէմ ֆօտուլլուգ պիր աթատա օլմաղ: Թապիի պու փարա տըր, հէր քէսին անընըն թէրի իլէ գալանտըղը փարալարը, պիղ պուրտա սէֆահէթ վէ սու ի իտարէ իլէ մահվ էտէր պիթիլիլ իսէք, թէքրար կիթտիլիմիլտէ «նէ՝ եափըլօրսընըղ» տէրլէր իսէ հազգսըղ միւտախէլէ օլուր մը Պու կիւն սէն, էյ Կեհն սօսթուլ, պիրինէ փարա վէրէճէք իսէն օ սատէմին էմլաքը վա՞ր մը հօգ մը, պու միւլքիւնէ էյի

պա՞գըյօր մը տէյիլ մի, քէնտիսի աղըլը՝ մը ահմադ մը, իթիպարը՝ մը տօլանտըրճը մը, տէյու սիւալ էթմէ՞գմիսին: Էվրօփալը գարըշմադ իլէ պունտան էօթէ պիր շէյ հափմայօր:

Էվրօփա նիսնայէք խաթրը իչին գարըշյօր: Սահի տիր քի մէմլէքէթտէ պուլունան հէփ գալմլար Օսմանը թէպասը տըրլար, լաքին, Սլավ, Րուս, Ուկր, Լաթին ճինսինէ մէնսուպ տըրլար վէ օ ալագա սունի տէյիլ, խըզի, թապիր տիր: Ֆարգ էտէլիմ քի ախէր պիր հիւքիւմէթին թէպաիյէթինտէ պուլունան թիւրքլէրէ ատալէթ վէ հագգանիյէթլէ մուամէլէ օլունմագսա, անլէր օլ պիրլէրտէն տուն թուրքուլուր, էմնիյէթ իւզրէ հաշայամադ վէ արա սըրա տա հաղմա էտիլիր, սիւրիւ սիւրիւ գաթլ էտիլիր իսէ, թիւրքիա պունա գարըշյօր հէ՞ հափըյօրսընըդ, պու հէ՞ գուլմ, պու հէ՞ հագգըզըդ տէրսէ, պունա ճէվապէն «Սիզ պիր իչիմիդէ գարըշմայընըդ», տէտիքլէրինտէ հէ՞ տիւչիւնիւրիւդ, հախօտ պէօյլէ պիր սըրատա թիւրքլէր վէ թիւրք հիւքիւմէթի գարըշմայըլ տուրուր իսէ, էն պէօյիւք խըյանէթի էթմիլ օլմա՞դ մը: Շիմտի Րումէյի վահշէթլէրինէ հիւքիւմէթ վէ էհալի սէս գալտըրըյօր իսէ, խաթա՞ մը էտիյօր: Իմտի պիդէ գարըշմադ հէ՞տէն ճաիդ օլույօր տա ծնլարա նի՞չին ճաիդ օլմայօր: Ջուլմ վէ գըթալ հալընըդ պիդիմ թահթը ինհիսարըմըգտա՞ մը տըր: Պիր թէք թիւրք հա Իսլամ իչին հիւքիւմէթ փրօթէսթօլար հագտըրըլ մաթպուլաթ վէ էհալի աթէշ փիւսկիւրիւր իսէ, այնի հալու քէյֆիյէթտէ ծնլարըն տախի գարըշմագլարը փէք թապիր տիր: պունա կիւճէնմէյէլիմ:

Վիճասն հագգը էճնէպիյի իչիմիդէ գարըշտըրըյօր: Էվրօփանըն պիր գապահաթը վար իսէ գարըշտըղը տէյիլ գարըշմատըղը տըր: Նի՞չին գարըշյօրյաւ, փրօթէսթօ էտէն տօսթուլ, պու կիւն նի՞չին գարըշմայօրլար տէյու լանէթլէր փիւսկիւրիւյօր վէ փէք հագլը տըր: Սէրէզ, Տրամա, Իւսկիւպ օվալարընտա գանլար ագար, քէօյլէր հանար իքէն, Էվրօփանըն տուրուպ սէյր էյլէմէսի հէ՞ գատար ճանիլիք իսէ, Կիլիկիա տիւմէնլէրի սէմավաթա սէր չէքէր իքէն լագս էթմէլէրի, օ գատար տէնաթի տիր: Կիրիտին վահշի Րումլարընը գապթ էթմէմէլէրի հէ գատար խաթա իսէ, Անատուլ վահշիլէրինէ սիւքիւթ էթմէլէրի օլ գատար վիճատնսըզըդ տըր: Պիր քիմսէ պիլիւրիմ քի պիր կիւն սէրխօշ հալինտէ Հագըթթ ի Իպրա-

հիմին օղլունու դուրպան էյլէմէսի խաթրընա տիւշէր վէ գըզընը հաթըրըպ պըչաղը էլինէ ալըր քի պօղաղլասըն: Ֆէր-հատ վէ պաղըրշմալարա դօմշուլար հէթիչիպ հէման իչլէրէնտէն պիրի, «0 տիւի տիր, դուրպան օլմադ» տէյու պաղըրըպ պըչաղը պառմագտան մէն էտէր, անտէն էլլէրինէ պիրէր օտուն ալըպ պու ատէմի սէրխօշուղունտան ույանտըրանա գատար վուրուլար: Հէր քիմ դօմշու օլսա վիճատնը պունտան պաչգա պիր շէյ հափտըրմադ իտի: Ունութմամալընը քի պէշէրլիյէթ ճիւմէսի պիր ֆամիլեա տըր վէ ատալէթ ու մէրհամէթին միլլիյէթի հա թէֆ-րիդասը հօգ տըր:

Մէսհէնիյէք վէ մեզագ Էվրօփալըլարը իչիմիդէ գարըշտըրըյօր: Ամէրիգատա պիր Ֆագիր Եէհուտի մուհաճիր իսնէ իսթէմէք իւզրէ պիր զէնկին Եէհուտիյէ կիտէր: Ջէնկին պու ատէմէ փարա վէ իշ վէրէճէք եէրտէ դայէթ միւթէպէր պիր մահալլէտէն պիր էվ սաթուն ալըպ իչինտէ օթուրթուրուր վէ թէնպիւի էյլէր քի քէնտիսի վէ չօճուգլարը քիրլի պէրպատ օլարագ մահալլէտէ տօլաշսընլար, էվտէ ֆէնա գօղուլու հաղլար իսթիմալ էյլէսինլէր: Գապիր դօմշուտա պուլունան փէք չօզ զէնկին միւթէպէր վէ միւթէմէտտին աիլլէր, պու հալէ տայանամայըպ քէնտիլէրի տախի էվլէրինի թէրք էտիպ կիտէմէտիքլէրինտէն, Եէհուտիտէն էվի սաթուն ալմաղա գարար էտէրլէր վէ պին լիւա զլյատէ վէրիպ ալըրլար: Ջէնկին Եէհուտի քէնտի սէրմայէսինի ճէպինէ գօյուպ չու ֆագլա փարայը ֆագիրէ վէրլի: Էվվէթ, միւթէպէր մահալտա եըրթըգ էլպիսէլէրլէ օթուրուպ էվինի խարապ վէ պէրպատ հալտէ սագլամագ տալմա նիդա, ըհաթսըզըդ, չամաթա չըգալըպ, ֆէնա գօղուլար վէ տիւմէնլէր իլէ հավայը տօլտուրմագ, դօմշուլարը իգաճ էյլէր վէ միւտախէլէյէ հագգը վէրլի: Եա էվինի ինթիզամա գօյ, հախօտ չըգ տէրլէր: Պու ումումի պիր գաիտէ տիր: Էվրօփա օրթասընտա Ասիա պիչիմի հաշանըմադ: Շմէնտըֆէր օլան եէրտէ տէվէ իլէ սէյհահաթ օլմադ, հէր պիր ինսան մահալէ վէ վագթա ույմալը տըր, պտչգա չարէ հօգ:

Էլհասըլ չիմտի Պուլղարլարը Մարմարատան կէրի չէքմէք վէ Իսթանպօլ իւզէրինէ սալտըրտըղը փէնչէսինի գալտըրթմագ, պու գատար գայաթտան սօնրա պիր տէ թագմինաթ վէրմէմէք, ատալարը դուրթարմագ վէ պօղա-

զըմբղա գատար պօրճա պաթմըջ օլուպ միւս-
թագպէլ իչին փարամըզ վէ իւմիտիմիզ օլ-
մատըզը հալտէ, երնէ փարա ալըպ կէչինմէք
իչին էվրօփալըլարըն գաւրչնաւընր պիզ տա-
վէթ վէ թալէպ էտիօրուզ: Դարըշսընլար:

ԱՀՎԱԼԸ ՀԱՋՐՐԷ

Պօղոս Նուպար փաշանըն «Թայնգ» ա կիօն-
shrsjիի մեքոնպ.—

Թայնգ զագէթաւը միւտիւրիյէթինէ
էֆէնտի,

Մայիս 12 թարիխիյէ իսթանպօլտան
Թայնգա չէքիլէն պիր թէլէկրաֆը պու կիւն
օղուպպիւտիմ: Պու թէլէկրաֆտա իքի խաթա
վար տըր. միւսաատէնիւլէ օ խաթալարը
թասհիհ էտէճէյիմ: Թէլէկրաֆտա էվլէլա աէ-
նիլյօր քի Ս. Էջմիածին հիւրմէթսիմաթ Ս.
Կաթողիկոսը թարաֆընտան թային օլունուպ
Նուպար փաշանըն ըլլապէթի ալթընտա պու-
լունան էրմէնի միլլի հէյէթի՝ Մըսըր վէ Օսմ.
իմիէրաթօրուզը խարիճինտէ պուլունան էր-
մէնիլէր նամընա հարէքէթ էթմէքտէ տիր:
Ֆիլհագիզա հէյէթ՝ Ս. Կաթողիկոս թարաֆըն-
տան էրմէնի էհալիսի նամընա թային օլուն-
մըջ տըր վէ Կաթողիկոս հաղըթէլէրի հէմ
Թիւրքիտա հէմ տիւնհանըն միւլթէլիֆ զը-
սըմլարընտա թէվաթթուն էտէն էրմէնիլէրին
ըէիս ի էքպէր ի ըուհանիսի տիւր: Հէյէթ ի մու-
րախաաէ քեաֆէթէն Օսմ. թէպասընտան
միւրէքքէպ օլուպ, մագսէտի Ասիա ի Թիւրքի
վիլայաթընտա իսլահաթըն թաթպիգինի թա-
լէպ էթմէք օլուպ, պու փրօղրամընա պիւթին
էրմէնի ֆըրգալար տա իթթիֆազլա մուվա-
ֆագաթ էթմիլէր տիր. պու ճիհէթ իչին պու
գատար: Իսթանպօլ թէլէկրաֆը սօնրա տէյօր
քի, «Իսլահաթըն թաթպիգի տէյիլ 6 տէվլէթ-
լէրտէն, իլլա օնլարտան պիրի թարաֆընտան
թէլէմին օլունապիլմէսի իչին հէյէթ իսթանպօլ
ֆաթրիխանէսինէ թէլգինաթտա պուլունմըջ
տըր:» Հէյէթ էօյլէ պիր թէլգինաթտա պու-
լունմատըզը կիպի, պիլաքիս Պէրլին անտ-
նամէսինին 61ինճի մատտէսինին պէյնէլմիլէլ
զէմինի իւզէրինտէ գալմազը քէնտինէ էսաա
իթթիխազ էթմիլ, զիւրա պիր թարաֆտան
Թիւրքիա՝ էրմէնիլէր իլէ մէսքիւն վի-
լայաթտա իսլահաթ իճրասընըն թաթպիգինի
վատ էթմիլի կիպի, տիկէր թարաֆտան տա

տէվլէթլէր անըն թաթպիգինէ նէղարէթ էյ-
լէմէյի վատ էտիյօրլար: Թէլէկրաֆտաքի խա-
թա՝ էրմէնի իսլահաթ լաիհաը նագարը
տըգգաթա ալընաըզը զէման, տէվլէթլէրտէն
պիրի թարաֆընտան՝ Պէրլին անտնամէսինի իմ-
գալայան տիկէր տէվլէթլէր նամընա գօնթրօլ
իճրասը ֆիքրինտէն իլէրի կէլտիյի միւլթէմէլ
տիր: Լաքին իթթիֆազլա արա իլէ—էրմէնի
հէյէթի տէ տախիլ օլարազ—պու մէսէլէնին՝
սէլահիյէթիմիզին ֆէվգինտէ օլտուզը վէ վա-
ղիֆէմիզ իսէ պէյնէլմիլէլ պիր գօնթրօլ թա-
լէպ էտէրէք անտնամէլէր մէթնինին թաազիպի
իտիյի վէ պու գօնթրօլըն նէ սուրէթլէ իճրա
օլընաճաղընը թային էթմէք տէվլէթլէրէ աիպ
օլտուզը գապուլ էտիլաի: Իշթէ Պու իքի
ճիհէթի թասհիհ էթմէնիլի, ալագատար
քիմէլէրին ֆիքրիլէրինին գարըշմամսը
վէ միւտաֆէա էթտիյիմիզ սաւլայա խա-
լէլ կէթիլմէմէսի իչին հիւան ի նիյէթինիզաէն
ինթիզար էտէրիմ: Մասամ քի զաթը
ալինիլէ կազմագ ֆըրսաթը կէլտի, միւ-
սաատէնիլէլ պու ֆըրսաթտան պիլ իսթի-
ֆատէ թաստիգ էտէրիմ քի, հէյէթ ի մուրախ-
խաաէ էրմէնիլէր նամընա իքրիւզ, խա-
րիզլայիյիք վի կա սիյասի մուխարիյիք
գաքիհէն քալիպ էքսիմէֆէ սիր: Պունլարը
էրմէնի էյալէթլէրի անանաթ վէ ճօղրա-
ֆի շէրաթի տախիլինտէ, խալայտան աստ
էտէրիլ: Հէյէթ՝ էսլընըզ Պիւրլին անհա-
մէսինին 61ինճի մասսէսիյի վաս օլունան վի
պիօյիսֆ սէվիյիքիւր Իսլանպօլ սէֆլիքիինճի
քանգիլմ օլունան 1895 Մայիս 11 մուխրէրէսին-
սէ սիւմէլան օլունան իսլանաք ղայիլաւընը
քալպիգիլի քալիպ էյիլէր: Պինաէն ալէյի իճրասը
գօլայ օլան ճիտտի իսլահաթլա վէ պէյնէլմիլէլ
գօնթրօլլա Օսմանը գալմազը թալէպ էտէրիլ:
Պունտան պաշա իսլահաթըն թաթպիգի իրիս-
թիյան սէքէնէսի գատար ալի զէմանտա Իս-
լամ սէքէնէսինին մէնաֆիլինտէն տէ օլտու-
զընը պիր տահա թէքրար էտէրիմ: Պունլարըն
մագսէտի վիլայէթլէրի ասիլանէ պիր իտարէ
ալթընա ալըպ իսլամ օլտուն, իրիսթիյան օլ-
տուն, պիւթին սէքէնէյի միւլթէղալիպէլէրին
հայտուալըզլարընա, ասայիշսիգիլինէ վէ ճի-
նայէթլէրինէ գարըշ միւտաֆէա օլաճագ տըր:
Պու իսլահաթ հէմ իրիսթիյանլարա վէ հէմ
իսլամլարա միւտալի ասալէթ, հուզուր վէ
րահաթ վէ հայաթ վէ մալ թէլէմինաթը պախշ
էտէպիլէճէ տիր քի, պէօյլէճէ ճիւմէսի տէ

աթէշ քէսիւմէտիյի թագտիրտէ, Այվազ պա-
պայա վազ էթտիյի թօփլարա շէհրի թախրիպ
էտէճէյինի պիւտիրտի: Սաաթ սէքիզտէ ճէպ-
խանէլիքլէրէ աթէշ վէրիւմէյէ, թիւֆէնկէր
գըրըմաղա, թէլսիզ թէլէղրաֆ վէ թէլէֆօն
ալաթ ու խուժուլը քէսր վէ պիւ ճիւմլէ վէ-
սաթի ի հարպիյէ, թախրիպ վէ գըշալար ի-
րազ էտիւմէյէ պաշանտը: Մարաշ քէօփրիւ-
սիւնին պիր տինամիթլէ պէր հաժա էտիւմէսինի
պիր թըրազա ի տէհշէթ էֆզա իսպար էյլէտի:
Պուսնն իւզէրինէ իւրըրըզ մէվգիինտէքի միւր-
թէֆի տիրէկէ, թէսլիմէ ալամէթ օլմազ իւզրէ
պիր պէօյիւք պէյազ պայրազ քէշիտէ էտիւտի
վէ գօմանտան փաշա շարզ ճէհպէսինտէ պու-
լունան ճէնէրալ իվանօֆա զապիթան ը աս-
քէրիտէն միւրէքքէպ պիր միւքեալէմէ հէյէ-
թի եօլլատը: Սաաթ սօգուզ ըստտէլէրինտէ
Պուլղար ասաքիւրի փէյտէրիէյ շէհրէ կիրմէյէ
պաշաաղլար: Թամմ պու սըրատա ճէնէրալ
իվանօֆ Շիւքրի փաշայը նէզտինէ սաժէթ
էթմիշ իտի իսէ տէ, միւշարիլէյ, Պուլղար
ասքէրինին հէնուզ շէհրէ կիրմէքտէ օլտուզը
վէ փէք տաղտաղալը պիր հալըն հիւքմ սիւր-
տիւյիւ պիր հէնկիտամտէ, ճէնէրալ իվանօֆըն
շարզ ճէպէսինտէքի գարարկեհաննա կիթմէյի
միւնասիպ կէօրէմէյիպ, իսմաիլ փաշայա պիւ
վէքեալէ ճէնէրալ իվանօֆ իլէ միւլազաթ էթ-
մէյի էմր էթմիշ իտի: Սաաթ օն ըստտէլէրին-
տէ ճէնէրալ իվանօֆ թարաֆընտան իզամ է-
տիլէն միրալայ Մարիսէլէֆ իլէ իսմաիլ փաշա,
Շիւքրի փաշա նէզտինէ կիտէրէք, միւշարի-
լէյի թէսլիմ ալտըլար: Մարիսէլէֆ եարըմ
սաաթ գատար օթուրտուզտան սօնրա, իսմաիլ
փաշա իլէ պէրապէր ալտէթ էթտի, պիրազ
սօնրա տա, պիր սիվարի թագըմը մուհաֆա-
զասընտա՝ Շիւքրի փաշա ճէնէրալ Վազօֆըն
նէզտինէ կիթտի, միւմաիլէյ տախի, Շիւքրի
փաշա իլէ պիր օթօմօպիլէ ըսքիպէն ճէնէրալ
իվանօֆըն նէզտինէ աղիմէթ էթտիլէր: Շիւք-
րի փաշանըն իւրըրըզտան ճէնէրալ իվանօֆ
իլէ մուֆարէզաթընտան ազ սօնրա ճէնէրալ
Վազօֆ պէնիմլէ կէօրիւմէք իսթէտիյինի փօ-
լիս միւտիւրիւմիւզ Սագի վէ մէքքէզ գաթիմ-
մազամը Աթանաշ պէյլէր վասըթասըյլա պիւ-
տիրտի: Պէն տախի, Պուլղար սիվարիլէրինին
թահը ը մուհաֆազասընտա, պիր արապայա
րաքիպէն ճէնէրալ Վազօֆա կիթտիմ: Միւ-
շարիլէյին իզամէթ էթտիյի մահալա վասըլ
օլտուզըմ անտէ, քէնտիսի տէ Շիւքրի փաշա

իլէ ճէնէրալ իվանօֆըն նէզտինտէն ալտէթ
էթմէքտէ իտի: Օրատա Շիւքրի փաշա իլէ տէ
պիրլէշտիք: Միւշարիլէյ պիրազ սօնրա իւր-
տըրըզա մուֆարէզաթ էյլէտի վէ պէնիմ
տախի ճէնէրալ Վազօֆ իլէ միւլազաթըմտան
սօնրա երինէ իւրըրըզա ալտէթիմի վէ կէճէյի
օրատա կէշիրմէքիլիմիզի թէքլիֆ էթտի: Պա-
տէհու ճէնէրալ Վազօֆ պէնիմլէ կէօրիւմէյէ
պաշաաղ: Միւմաիլէյ էտիրնէ շէհրինին թագ-
սիմաթ ը իտարիլէ վէ ինզիպաթիլէսինէ վէ
պէլէտիլէսինին ահալընա, տախիլ շէհրտէ սա-
քին եերլի վէ էճնէպի էհալինին մըգտարը
նուֆուսըյլա միլլիյէթլէրինէ տախի պէնտէն
մալիւմաթ իսթէտի: Բէնտիսինէ պու մալիւ-
մաթը վէրտիքտէն սօնրա հիւքիւմէթ գօնաղը
իթթիսալինտէ պուլունան գօնաղըմա ալտէթ
էթմէք իլիւն միւմաիլէյ ճէնէրալտան ըստիւ-
սաթ թալէպ էթտիմ վէ կիտէպիլէճէյիմի ճէ-
վապէն պէյան էթտի: Էննա ի ըհնտա, նէշէ
վէ զաֆէրլէ սէրմէսթ պուլունան Պուլղար էֆ-
րատընն հէր իսաթվէտէ ալաիմ ի սիրուրա տէ-
լալէթ էտէն ալազէլէրի ասիւմանա չըգար-
մագտա օլտուզլարըն քէմալը թէէսսիւրլէ
կէօրիւյօր վէ կէօզ եաշարըմը զապթա չա-
լըյմագլըղըմա ըաղմէն զալպիմին աղլամագտա
պուլունտըղըն հիսս էտիյօր իտիմ: Հիւքիւմէթ
գօնաղընա միւվասէլէթ էյլէտիմ: Մէմուրիյի
միլլիյէտէն պիր գըսմը պօյուշարը պիւքիւք
եիւզլէրի սօլուզ օլտուզը հալտա օթուրույօր-
լար իտի, պէնի կէօրիւր կէօրմէզ հէփ աղլա-
մաղա պաշաաղլար, սաաթլարճա պէրապէր
աղլատըզ...: Շէհրտէքի սուգուլթը միւթէա-
զըպ ահալա կէլինճէ, պիտայէթէն եաղմա-
կէրլիքտէն վէ ֆէսլէրին զալփազլարա թահ-
վիլինտէն իպարէթ իտի, պու հալ ազլամա
տօղրու գըթալա տա միւնգալիպ օլմուշ տըր:

Իքթիսուսըն փօյիքիգասը.— Իթթիհատըն
սահիպ ի նուֆուզ պիր ազասը, մէքքիւր ֆըր-
գանըն մէսլէք ի աթիսի հազգընտա Օսլանի-
շէր յօյզ ղազէթասը մուխապիլէրինտէն պիրինէ
պէրվէճ ի աթի պէյանաթտա պուլունմը տըր:
Իթթիհատ էլիէվմ, միլլիյէթ մէսլէսի հազ-
գընտա պիւսպիւթիւն ֆարզը պիւ նօգթա ի
նազար գապուլ էթմիշ տիր: Արնավուտըղտա
սէրզէտէ ի զուհուր օլան վէգաիտէն միւ-
թէնէպպի օլարագ, միւսթագպէլտէ մէմա-
լիքտէ մէվճուտ անասըր ը միւսթէլիֆէնին

հիսսիայթը միլլէյէլէրինէ պէօյլէք սէրպէսթի վէ հիւրըրլէթ վէրէճէք տիր, շէօյլէքի մէզքիւր անասըր արասընտա իթթիֆագ թագվիյէ էտիլսին, վէ հիւքիւմէթ ի մէշրութէ թասավ-վուրու անլէրէ թէլլէրն էտիլսին: Պինաէն ա-լէյհ միլլէյէթ մէսէլէսի, Հաղիրանտա վուզու պուլաճագ օլան իթթիհատ վէ թէրագըր իճթիմա ը ումուսիսինտէ միւզաքէրէ էտիլէճէք էհէմմ մէսաիլտէն տիր: Յըրգա ի մէզքիւրլէն թագիւ պթաթիյի մէսլէք հագգրնտա գաթի պիր շէյ սէօյլէյէմէզսէմ տէ, էմինիմ քի իճթի-մա ի ումուսի մէզքիւր փրօղրամ մուճէպլինճէ հարէքէթ էտէճէք տիր: Թէքրար էտիյօրմ, իթթիհատ վէ թէրագըր մէնաֆի ի վաթան ի-չիւն միլլէթլէրին հիսսիայթ վէ թասավվուրա-թը լէհինտէ պիր մէսլէք թագիւ էթմէքլիյի պիր մէճպուրիյէթ տէյու թէլագըր էտիյօր: Հէր էնկէլ վէ մանիէյի պէր թարաֆ էտէրէք իթթիհատ, մէմլէքէթլին պիրինճի ունսուրը օլան թիւրքիւ թէնվիր էթմէք իչիւն հիչ պիր ֆէտաքնարլըղը սիրիլ էթմէյէճէք տիր: Տէվ-լէթ իլէ անասըր ը միւլթէլիֆէ ալագալարընը պիր փրօղրամ շէքլինտէ իճթիմա ը ումուսիյէ արգ էտէրէք, անտէ սէվլէթ իլէ անասըր ը միւլթէլիֆէ ալագալարընը թագվիյէ զըմնընտա էն էմին վէսայիթ տէրմէյան էտիլէճէք տիր:

Ասա-Գայէ ձեզիւրհիւ.— Եազընլարտա Ա-վըսթրիա թարաֆընտան իլհագ օլունան Ատա գալէ ճէգիւրէսի՝ Ավսթրիա, Սըրպիսթան վէ Բուսանիա հուտուտլարընը պիրլէշտիյի պիր նօղթատա, Թունա նէհրինտէ պիր քիւչիւք ա-տա օլուպ 4 միլ թուլ վէ եարմ միլ արղը վար տըր: Մէզքիւր ատա, էսասէն Մաճարիսթանա աիա օլուպ 17ինճի ասրտա թիւրքլէր թարա-ֆընտան զապթ օլունմըլ վէ չիմտի ճալիպ ի մէ-րագ պիր խարէպէգարտան պաչգա պիր շէյ օլմայան գալասը ինչա օլունմուչ իտի: Պու գալանըն չու ճիհէթի չայան ը տիգգաթ տըր քի հէր հանլը պիր թարաֆընտան զապթ օ-լունտուղընտա տիկէր ագսամը օ ճիհէթէ հա-քիմ օլուրլար: 1716տա Ավսթրիա Ատա գալայը զապթ էթտի իսէ տէ՝ 1738տէ թիւրքլէր թէք-րար իսթիլտատ էթմիլլէր վէ պու կիւնէ գա-տար անլէրին հաքիմիյէթի թահթընտա գալմըլ իտի: Բուսիա-թիւրքիա մուհարէպէսինտէ Պապ ը Ալի մէզքիւր ատայը զիյր ի հիմայէսինէ ալմասընը Ավսթրիա հիւքիւմէթինտէն թէմէն-

նի էթտի վէ օ կիւնտէն պէրու ատատան Ա-վըսթրիա ասքէրի չէքլմէմիչ տիր: Պէրլին Գօնկրէսինտէ Ատա-գալէնին պախթընը թային էթմէյի ունուլտուլար վէ պու սէպէպտէն էվրօ-փատա, ինհիթաթա եիւզ թուլմուչ օլան թիւր-քիւնըն՝ ազամէթ ի սապըգէսինէ պիր ալամէթ օլմագ իւլրէ հալըյէ գալմըլ իտի: Ատանըն սէքէնէսի 300 ալլէ օլուպ հէփիսի տէ Իսլամ տըրլար: Ֆիլհագիգէ, Իսլամ ատէթի վէ Իս-լամ մէզհէպի Իսթանպուլտան զիյատէ պու ու-ֆաճըր ատատա քէնտի հալ ը ասլիսինի սագ-լամըլ տըր: Սօգաղարընըն էնի անճագ ի-քի իւչ եարտա օլուպ էվլէր վէ պաղչէլէր տա-խի պու նիտպէթտէ ուֆագ տըրլար: Ասքէրի պիր մէվգի օլուղղու իչիւն պիւթիւն խանէլէ-րի Սուլթանըն մայի օլուպ տէնիլիյօր քի թա-պատընտան հէր հանլը պիրլինէ պու էվլէրտէ մէճճանէն սաքին օլմագա միսատտէ էտէր: Ֆիլ հագիգէ պիւթիւն սէքէնէսի էսքի գալա միւսթահֆըղլարընը ֆիրուլ տըր: Պունլար պալըգճըլը, սիկարա եափմագ վէ եափրագ-լարընտան րէլէլ եաիւրմագ իւլրէ կիւլ ֆի-տանլարը եթթիշտիրմէք իչլէրիլլէ մէշղու օ-լուպ՝ նիտպէթէն մաիչէթլէրինի րահաթճա թէէմին էտէրլէր: Ավսթրիա պու ատատան օ-լան իտիսալաթ իչիւն կէօմրիւք ալմագտը: Ա-տա՝ Իսթանպուլտան թային օլունան պիր միւ-տիր թարաֆընտան իտարէ օլունուպ մայէ-թինտէ իսէ 4 զապթիլլէսի վար իտի: Պէն գալ տէֆա պու ատայը զիյարէթ էթմիչ իսէմ, միւ-տիրին գահվէ մասալարըն էօնիւնտէ եանպէյէ կէլմէք վէ ուլումագտան պաչգա պիր իչի օլ-մատըղընը կէօրսիւմ: Ֆիլհագիգէ պիւթիւն ատա իւզէրինտէ զանն էտէրսին պիր զաֆլէթ ի խապ հիւքմէթիմա օլմագտա օլուպ հէր քէս ուլսալ վէ թէնպէլ կէօրիւլիւր: Ատանըն պիր մէքթէպի, պիր տէ ճամիսի օլուպ պու մէք-թէպտէ Սուլթան թարաֆընտան իհտա օլուն-մըլ պիր խալը վար տըր քի պէքճինին սէօ-զիւնէ պագարսան 400 Լ. Օ. գըլմէթինտէ ի-միլ: Ատատա ինէքլէր վար իսէ տէ աթ հօգ տըր, զիրա քիւչիւք օլաուղընտան անլէրէ իհթիյաճ հիսս էտիլմէմիչ տիր:

Նիյր Իոք

Մ Ո Ւ Խ Ա Պ Է Բ Ա Թ

Շ Ա Ր Գ Մ Է Ս Է Լ Է Ս Ի

ՏՕԳ. ԼԵՓՍԻՍ

Շարք մէսէլէսինի Արապ վէ էրմէսի մէսէ-
լէլէրինէ թագսիմ էթմէք միւսքին տիր :

Արապ մեհեթիսի.— Ծօն Տէր Կօլլ, փէք
վաղը սիւրէթտէ կէօրմիւշ վէ պէյան էթմիւշ
իտի քի, «Արապ տիւնեասընըն Օսմանլը Սուլ-
թանլարընըն խալիֆէլիյի իլէ հադիգաթէն իմ-
թիգաճ էտէպիլմէսի, Բուսէլլինին պիր գըսմը-
նըն զիյաընտան տահա մուհիւմ տիր», վէ
պու էսաս իւզէրինէ Թիւրքիայա, փաթիթաթըն
Թիւրք-Արապ հուսուտընտա պուլունան պիր
եէրէ, մէսէլա Շամա հադլ օլունմասընը թափ-
սիյէ էթմիւշ իտի: Արապիսթան տէյէրէք էվ-
վէլա 3 միլիօն միւր. քիլօմէթրօ վիւսաթը
պուլունուպ պիւթիւն Թիւրքիատան իւշ տէֆա
վասի օլան Արապ նիւմ ճէզլրէսինի անլարըզ:
Պու նիւմ ճէզլրէսին տախիլի գըսմը ասլա
ղապթ օլունմամըլ օլուպ Թիւրքիանըն ֆիլէն
հաթիմիյէթի անճադ դարպ սահիլլէրինտէ՝ Հի-
ճալ, Մէքքէ վէ Մէտիւնէյի շամիլ տիր: Պու
նիւմ ճէզլրէսին սահիլլէրինտէ պուլունան Ատէն,
Օման, Գիւվէթ վէ Ազապա շէհրլէրի տօղրու-
տան եախստ սոլայըտան ինկիլթէրրանըն եէտի
իտարէսինտէ պուլունասուզլարընտան, Սուէիշ
գանալը, Պահրը Ահմէր, Հինտ օղիանսը վէ
Աճէմ քէօրֆէզլինին հաթիմիյէթի ինկիլթէրրա
իլին պիլ ֆիլի թէմին օլունմուշ տըր: Թիւր-
քիանըն Եմէն վէ Ասիւր իւզէրինտէքի հաթի-
միլէթի անճադ իսմէն տիր, զիրա սօն սէնէ-
լէրտէ իմամ Եահհանըն վէ Սէյիտ իտրիսին
իսեանընտան սօնրա մէգքիւր գըթալար ֆիլէն
մուխթարիյէթ էլտէ էթմիւշ տիրլէր: Պինաէն
ալէյի Թիւրք հիւքիւմէթինին Արապ գըսմը
հադընտա սէօլլէնտիյինտէ, Արապ նիւմ ճէզի-
րէսինի տէյիլ, պէլքի Արապլաշմըլ Սիւրիալը-
լարըն պուլունասուզլը Սիւրիայը, Պաղէսթինի
վէ Աճէմ վէ Արապ գարըլըզ պուլունան Հրա-
զը անլայաճաղըզ: Ծագաթ հէփ պու մէմալիք
միւսթագիլ Արապիսթանլա հէմ հուսուտ օլ-
տուզլարընտան, տախիմ ասալիշ վէ էմիլիյէթ-
տէն մահրում օլմագ թէհլիքէսինտէ տիրլէր:
Թիւրք հիւքիւմէթինին Արապլարա իսթինատ
էտէպիլլէմէյէճէյինին պիր սէպէպի տէ չու տըր
քի, Սիւննի մէզնէպիսնէ խալիֆալըզ Մուհամ-
մէտին խալէֆլէրինէ, Էանի Արապ գափմընա

տիւշէր: Շու հալաէ Արապլար ինտինտէ Թիւրք
պիր խալիֆա՝ զայր ի մէշրու ատտ օլունուպ
խալիֆալըլը Թիւրքլէրտէն խալիթաւտ իլին
տախիմ սարֆը զայրէթ օլունմագտա տըր: Պու
իսթիլաֆ ինկիլթէրրա իլին փէք մէնֆաաթլը
օլուպ, պիր կիւն ինկիլթէրրանըն խալիֆալըլը
Մըսըր Խըտիվինէ ֆէրաղ էթալիւպ Մուգատ-
տէս Շէհրլէրէ տախի հաթիւմ օլմասը միւսթէ-
մէլ տիր: Պունտան մատա, Ծրանսըղ տախիլի
հալֆուզընա տիւշէն Սիւրիա Արապլարը, Մը-
սըրըն թէրագգիյաթընը կէօրէրէք Մըսըրա իլ-
թիհադ էթմէյէ մէյլ էտիյօրլար: Ծրանսա ճիւմ
հուրիյէթի, Բուսէլլինին խաապընտան սօնրա
մէվլիինի Սիւրիատա տահա զիյատէ թահքիւմ
էտէճէյի միւսթէմէլ կէօրիւնիւյօր: Ծագաթ կէ-
րէք ինկիլթէրրա վէ կէրէք Ծրանսա շիմտիլէք
Թիւրքիա իլէ գաթի թէսվիյէ ի հիսապա օ-
թուրմայաճաղար: Անճադ Թիւրք հիւքիւմէ-
թինին ճէնուպի գըսմընտա սիյասի վէ իզթի-
սատի հուֆուզլարընը թէվսի վէ թահքիւմ է-
տէրէք, միւսթագպէլտէ տախիլի պիր իսեան
վէ եա խարիճի պիր տարպէ սէպէպիլլէ Ասիա ի
Օսմանլինին մուգասէմէ ի գաթիլլէսինէ միւսպա-
շէրէթ օլունտուզլունտա, Սիւրիա, Պաղէսթին,
Պապլէօն վէ Արապիսթան իւզէրինտէ հաթիմի-
յէթլէրինին պիր ֆիլի վաղը օլմասը իւմիտիլլէ
իքթիֆա էտէճէլլէր տիր: Տէվլէթին շիմալի
թարաֆընտա իտէ հիւքիւմ իթա էտէճէք օլան
«Արապ մէսէլէսի» տէյիլ պէլքի «Էրմէսի մէսէ-
լէսի» օլաճադ տըր: Պու սէպէպտէն Անատո-
լուտաքի անասըրըն ատէտ ի նիսպիլլէսինի ան-
լամագ իլին աթիտէքի լիսթայը միւթէլաա
էյլէմէք լաղըմ տըր:

ԱՍԻԱ Ի ՕՍԹԱՆԻՆԻՆ ԱՆՍՍՈՐ Ը ՄՈՒԽԹԷԼԻՖԷՍԻ

I. Իսլամիար	
Ա. Սիւննիւր	
1. Թիւրքլէր թագրիպէն	6,000,000
2. Արապ վէ Արապլաշմըլ Սիւրիա- լըլար	2,500,000
3. Թիւրքմէն, Չէրքէզ վէ Լազլար	350,000
Բ. Շիիւր	
4. Շիիւր, Դըզըլպաշլար, Մէթա- վիլէր, Իսմաիլիլէր, Նասրանի- լէր վէ Տիւրքիլէր	2,000,000
Գ. Իսլամ սաիր մեզհէպլէրի	
5. Գիւրտ, Եզիսի, Փօշլար	1,150,000
Իսլամ	12,000,000

II. Խրխսթիյանըստ	
6. Էրմէնի	1,800,000
7. Բումլար վէ Լաթինլէր	1,700,000
8. Սիւրիա Խրխսթիյանլարը	1,000,000
9. Եէհուաթիլէր վէ սահր Խրխսթիյան անասըր	500,000
Խրխսթիյան	5,000,000

Ասիա Ի Օսմանինին թագրիպէն
էհալիսի 17,000,000

Էրմէնիյերին ասէսի(*)		
	Թիւրք	Էրմէնի
1. Էրզրում վիլայէթի	240,000	215,000
2. Վան	47,000	185,000
3. Պիթլիս	40,000	180,000
4. Խարպուզ	102,000	168,000
5. Տիարպէթի	45,000	105,000
6. Սիվազ	192,000	165,000
	666,000	1,018,000

Թագրի ախէրլէ 6 վիլայէթիլէրտէ էհալի-
նին % տէ 38.9ը Էրմէնի, % տէ 25.14ի Թիւրք
տիր:

Այրը վիլայէթիյերսէ

Խրխսթիյանըստ Խալալարըն ասէսի

1. Խրխսթիյանըստ	
Էրմէնի	1,018,000
Սիւրեանի	123,000
Բում	42,000
	1,183,000

Եանի էհալինին % տէ 45.2սի Խրխսթիյան:

2. Իսլամլար

Թիւրք	666,000
Քիւրտ	424,000
Սահր մէզնէպլէր	88,000
	1,178,000

Եանի էհալինին % տէ 45.1ի Իսլամ, սահր
մէզնէպլէր 88,000 Եանի % տէ 9.6:

Շու ճէտվէլտէն անլաշըլտըղընա կէօրէ 6
վիլայէթիլէրտէ Իսլամլարլա Խրխսթիյանլարըն
ատէտլէրի միւսավի կիպի տիր:

Պու կիւն պիւրիւն Էրմէնիյերին ասէսի 3,661,000
օլուպ պիւր վիճի Ի արի քազսիւն օլունուշ ջըրլար

1. Թիւրքիատա ա. 6 վիլայէթիլէր	1,018,000
բ. Կիլիկիա, Ասիա	
ի Սուղրա	450,000
գ. Իսթանպուլ (Թրա-	
կիա վէ սահրէ)	420,000

(*) Պու ճէտվէլ Իսլամլարի զագէքասընուան
այլընմըօ օրը:

2. Բումիատա	1,600,000
3. Ամէրիգատա	60,000
4. Հինտիսթան	20,000
5. Աճէմիսթան	40,000
6. Մըսըր	40,000
7. Ավսթրիա	10,000
8. Բումանիա	3,000
	3,661,000

Տէմէք քի Թիւրքիանըն Եէքիւն էհալիսի
17,000,000 օլուպ պունըն 12 միլիօնը Իսլամ,
5 միլիօնը Խրխսթիյան տըր: Իսլամլարտան տա
անճագ 6 միլիօնը Թիւրք օլուպ, պագի 6 մի-
լիօնը Արապ, Քիւրտ վէ սահր Իսլամ մէզնէպ-
լէրի տիր:

ԷՎՐՈՓԱՅԸ ԿԵՕՐԻՒՐ ԻՔԷՆ

ԱՅՄԷՏ ՃԷՎԼԷԹ ՊԷՅ, ԼՈՋԱՆ,

Օն սէքիզ Մայիս Թարիխի զագէթալար-
տան պիրի՝ Ֆրանսա մէճլիս Ի Մէպուսանընտա
մէմլէքէթիմիզէ տահր ճէրէյան էտէն միւզա-
քէրաթտան, Ասիա Ի Օսմանիտէն պահս էթ-
տիյի սըրատա տէյօր Խտի քի՝

«Թիւրքիա իլէ տէօրթ Պալզան միւթթէ-
ֆիզլէրի արասընտա սուլէ միւզաքէրաթը ճէրէ-
յան էթտիյի սըրատա, Ասիա Ի Օսմանիտէն Եէնի
միւլլէթիլաթ զուհուր էթմէք իւզըն պուլունու-
յօր: Պիր պուլուլաթ զալզըյօր, ամմա Եէրինէ
տիկէրէրի կէլլիօր: Շարգ սէմասը տահմա
ֆուրթունալը տըր:

Իսկիլթէրրա՝ Տիճլէ վէ Ֆրաթ վատիսին-
տէքի մէնաֆի Ի մուհիմմէսինին թասսըզ է-
տիլմէսինի թալէպ էտիյօր: Ալմանիա՝ Պաղ-
տատ շմէնտիֆէր խաթթլընըն սահիպի օլտու-
ղու իչիւն պիլախըրէ թէմին Ի իսթիֆատէ
էտէպիլմէք իւզըն օ տա պու սուրէթ Ի թէս-
վիյէյէ մուվաֆագաթ էտիյօր: Բումիա՝ Էրմէ-
նիսթան իլէ փէք զիյատէ ալազատար օ-
լույօր: Ֆրանսա՝ Սուրիա իչիւն Եէնի շէյ-
լէր իսթէյօր: Պունուն իչիւն տահա չիմ-
տիտէն 150 պին ֆրանք թախսիս էթտի:
Ասիա Ի Օսմանի իւզըրինէ աթըլան պիր պէօ-
յիւք պաղ տըր: պունուն կէօզլէրի տահմա
սըզլաշըյօր: Պալզան մէսէլէսի թէսվիյէ օ-
լունտո՞ւ մու, պիր տիկէրի մէյտանա չըգա-
ճագ վէ ինթիմալ քի աջի իսթիլաֆաթը մու-
ճիպ օլաճագ տըր:»

Ժուրնալ իւր Ժընեվ
Պու սէօզլէրի նէ կէօզլէրիմիզ վէ նէ տէ

էօզլէրիմիզ Կէնի իշխմէյօր: Պու մէսէլէլէր պիրպիրինի վէլի էտէն պիր թագրմ մէսայիլ տիր քի մէմալիք ի Օսմանիյէնին թագսիմի մէյտանա աթըրտղընտան պէրու էվրօփատա միւզաքէրէ էտիլիր տուրուր: Պիզիմ գաաֆըմըզը կէօրէն պէօյիւք Նափօլէօն պիլէ, մէմալիք ի Օսմանիյէնին չուրասընը պուրասընը գարտաշարընա թագսիմ էթմէք իսթէյօրտը: Պիզտէն պազը սաֆտիլ քիմսէլէր՝ Բուսէլիլի գաշըրտըզ, էվրօփատան չըզըյօրըզ, ամմա պուռնտան սօնրա Անատօլուտա Կէրլէշիրիզ, քէնտի քէնտիմիզէ թէրազըզ էտէրիզ խիւհասընա տալմըշար իտի Պուշարա պիզ վազթըյա ճէվապ վէրմիշ, Բուսէլիլինին կիթմէսի պիզի Անատօլուտա տաիի բահաթ օթուրթմազ տէմիշ իտիք: Պուռնու տէմէք պիր քէրամէթ, պիր քէնանէթ տէյիլ իտի: Պու մէսէլէլէրէ տաիր Կազըլան մէզալէլէր, քիթապլար օրթատա իտի: Ֆագաթ պիզտէ պու կիպի շէյլէրին միւթալէասը ատէթ օլմատըղընտան, չապուզ չապուզ ալտանըրըզ: Պիր հիւքիւմէթ գաաֆա տիւշար օլուր օլմազ, անըն մէմալիքին թագսիմ էթմէք պիր ատէթ տիր: էվրօփանըն Կանը պաշընտա ասրլարճա տուրան պիզիմ կիպի պիր մէմէլէթին տիւշար օլաճաղը հալ պուռնտան պաշղա օլմազտը: Հարքա պէն չօզ գօրգոյօրըմ ֆի պիզսէ իֆիննի պիր Գօջանա վագաաւը ինսաւ Կօյիւրհի միւսախէյէ քէսի Կօյիւրհի:

Պիւսէն աշէյի Կէնիլիլիլին, Կէնիլի ի Իսլամիլիլին փիֆ միւրքիլազըզ ճալրանընաւը շալըմ կիլի: Նէ գատար քիւլիւք օլուր իսէ օլտուն հիւ պիր սէպէպ թէհիլէ էտիլմէմէլի տիր, զիրա տիւշմէնէր ուֆագ պիր ֆուրսաթա միւթէրազըզ տըրլար:

Տիկէր թարաֆտան միլլէթին, տահա տօղրուսու հիւքիւմէթին պիր վազիֆէ ի միւշքիլէսի վար: Կէօրիւլիւյօր քի՝ տէվլէթլէր չիմտիտէն Ասիա ի Օսմանիտէ նուֆուզ միւռնթազալարընը թահտիտ էթմէք իսթէյօրլար: Պուշար իլէրիսի իշիւն պիրէր հազըրըզ տըր: Տէվլէթլէրին պիզէ գարշը ալտըզլարը պու վազիլէթէ կէօրէ պիզիմ սէրպէսթէ հարաքէթ էթմէքիլիլիլի, հագիգաթէն իմքեան տախիլիտէ տէյիլ տիր, չիւնքի հէր տէվլէթ տիկէրինին բագիպի օլաուղընտան տէվլէթ ի Օսմանիլէ պիրինին Կիւզիւնէ զիյատէճէ կիլիլէ տիկէրի, պուռնու՝ հէման քէնտի մէնֆաթը ալէյիլինէ պիր հազըրլանը օլմազ իւզրէ թէ-

լազըզ էտէճէք տիր: Հէլէ տէվլէթլէրտէն պիրի թէմին ի մէնաֆի իշիւն պաշըմըզա պիր զաիլէ չըզարմազ իսթէր իսէ, օ զէման ատէթա թէճիլիքէյէ կիրմիշ օլաճաղըզ: Պիւսէն ալէյի վազթըյա Բուսէլիլի գըթաթը իշիւն սէօյլէտիլէրիմիզի պու կիւն Անատօլու իշիւն թէքրար էթմէյէ մէճպուրըզ: Միւրքիլիլիլի պիր էվրօփա իսարհաի կիպի դայէթ ինքիլաւփիլիլիլի վի ազիլանէ հարաֆիքէ միւրքաճսր: Միւնթագա ի նուֆուզլարը հէր հալտէ նազարը տիգաթտա թուրթմազ շարթըյա էվրօփալը պէօյիւք վէ խայրիսահ մէմուրլար իսթիլտամընա լիւզումը աճիլ կէօրիւլէճէք տիր: էվլէլէլէ սէօյլէտիլիմ սէօյիլ Կիւնէ թէքրար էտէճէյիմ: Պիզիմ մէմուրլարըմըզ, հազըմըզտա պուռնտան պէօյլէ վէլի էտէճէք օլան միւթէրիլաթը, միւպալաղաթը տէֆէ քեաֆիլ օլմազլար, ֆագաթ խայրիսահ վէ տէյէրիլ էվրօփալը մէմուրլար իսթիլտամ էտիլէճէք օլուրսա, անլէրին վիւճուտը հագիգաթը կէօթէրմէյէ տահա զիյատէ Կարտըմ էտէր:

Տիկէրին մէնաֆի ի իգթիսատիլէսինէ Կնկէլ օլմամազ վէ մա հէզա քէնտի մէնֆաթըմըզը իմթիլաճ էթտիրմէք իշիւն դայէթլէ պիթաւաֆանէ վէ միւվազէնէթլի խաթթը հարաքէթ իթթիլազը լաղըմ տըր: Տիկէր տէվլէթլէրին պու կիպի մէնֆաթլարընը թէմին իշիւն պազը իսթուրթը իգթիսատիլէ, էսքի թապիլլէ քեարպան Կօլլարը ալմաղա մէճպուրըզ: Պու իսթուստա խաթթըմա իսվիլէրա կէլիլ: Իսվիլէրա պէօյլէ խաթթլարըն կիւզէրկեանընա պիւշմիւշ տիր: Ֆագաթ պու միլլէթ անը հիւսն ի իտարէ էթմէյէ մուվաֆֆագ օլմուշ տըր: Հէմ էթրաֆընը իհաթէ էտէն պէօյիւք միլլէթլէրին մէնաֆի ի իգթիսատիլէսինի թէսիլ էթմիշ, հէմ տէ քէնտի պու Կիւզտէն թէմէթթիլիւնիւ արամըշ տըր: Humanité զազէթասը՝ էվրօփատա Գրուպի կիպի, Շնայսըր կիպի պէօյիւք ֆապիլգալար, միւէսսէսէլէր պուլուռնուտըճա մուհարէպէնին էօնիւ ալընամազ տէյօրտը: Տահա էսասլըճաւը էվրօփատա սէրմայէ սահիպի չօղալտըճա, պէօյիլտիւքէ գըրըշմազլար տէվամ էտէճէք: Սօսիալիսթլէրին հազըզ վար տըր: Իշթէ պիզ տէ պու սէրմայէ սահիպլէրինին նուֆուզու ալթընսայըզ, օ պէօյիւք սէրմայէլէր տէվլէթլէրի տաիմա մալսըճա արամազ իշիւն պէօյիւք թէչէպպիլիլէրէ սէվգ էտէճէք տիր:

Պու պէօյիւք սէրմայէլէրէ պիզ տէ միւն-
թաճըզ: Պիզտէքի իսլահաթըն էվլէլ վէ ա-
խըրը ումուրը նափաա տըր, ինչաաթը ու-
մումիյէ տիր: Պու փարայը պիզէ վէրէճէք
օլանլար տա իշթէ օ սէրմայէ սահիպլէրի
տիր, պինաէն ալէյի պու փարայը ալապլմէք
իշիւն փարա սահիպլէրի օլան մէմլէքէթլէրին
տէրմէյան էտէճէքլէրի միւթալէաթը նաղարը
տիզգաթա ալմաղա մէճպուրըզ: Պիզէ պիւ-
թիւն վուգուաթ կէօսթէրիք քի՝ պիզ պէօյիւք
փարալարըն սարֆիյաթընտա, տահա սողըու-
սու սարֆիյաթըն թախսիս էտիլէճէյի ճիհէթ-
լէրի թայնիտէ, տալմա պիր էսէր ի ճէհալէթ
կէօսթէրմիշիլ տիր: Պուսուսն սէպէպի՝ մէսա-
յիլ ի իզթիսատիյէյի պիլիր ատէմլէրիմիզ պու-
լունմամասը տըր: Տիւնեատա պիր մէմլէքէթ
եօզ տըր քի պիզիմ գատար մէսալ ի իզթի-
սատիյէն ճահիլլի օլսուն: Պու պիլմէյիշտէ,
հիւքիւմէթ տէ խալզ տա պիրպիրինսն ալնի
տիր: Ֆաղաթ խալզ պու խուսուստա մաղուր
տըր, չիւնքի պիր գէմանլար պիր գալէմին
եիկիրմի օթուզ էֆէնտիսի պէշ օն փարա իզ-
թիսատ էտիպ Շարգ շմէնտիֆէրի թահվիլաթը
ալսալար, պու՝ հիւքիւմէթ ալէյինտէ պիր
թէշպպիւս ատա էտիլիր, պու քիւշիւմէք
շիրքէթ ալթ իւսթիւնէ կէթիրիլիրտի: Պու
շէրայիթ տալիւսինտէ իտարէ օլունմուշ պիր
խալզտա թէշպիսաթ իզթիսատիյէ ֆիքրի տօ-
ղամազ, սողսա տա եաշայամազ խոի:

Իշթէ ճէհալէթիմիզ պիզէ ճէնէպի ուլում
ու ֆիւուսընտան իսթիանէ լիւզումընը կէօս-
թէրիյօր: Մէմլէքէթիմիզին ումուրը իտարէսի
պաշընա մէտէնիյէթ վէ ուլումը հազըրէնսն
նազարիյաթ վէ թաթպիզաթըյլա փիշմիշ
ատէմլէր կէշմէտիքճէ, նա՝սըլ իլէրի կիտէճէյի-
միզի պիլէմէյօրըմ: Կէշէնլէրտէ եիկիրմի կիւն
գատար իթալիայա կիթտիմ, պիզ մէյէրսէ
իթալիայը հիշ տէ պիլմէզ իմիշիլ... Մէմլէ-
քէթ, թէշսիսաթը իճթիմալիյէ վէ իզթիսատիյէ
եիւզիւնտէն նէ՝ խարիզէլէր կէօսթէրմիշ, նէ՝
ատէմլէր չըգմըշ, պիր թարաֆտան գըրաաթը,
տիլէր թարաֆտան սանաաթը իլէրի կէօթիւր-
մէք իշիւն նէլէ՝ր, նէլէ՝ր եափմըշլար, էօյէ
պիր մաքիւնա գուրուլմուշ քի պիզ պուսուսն
ատի պիր քէօմիւրճիւսիւ պիլէ օլամայըզ:

Շու հալտապանա սօրարտմըզ, պէն վալիյիքի
պիշէ Էլրօիպաշարսալ ինքիսապ էսէրիւ. հաթթա
տահա զիյատէ իլէրի կիտէնլէրտէն իմ. Նա-
ֆաա նէզարէթի, թիճարէթ նէզարէթի, Զը-

րաաթ նէզարէթի, Մալիյէ նէզարէթի կիպի
պէօյիւք պէօյիւք վուգուաթ վէ թէճրիպէ ի
իզթիսատիյէյի իսթիլզամ էտէն եէրլէրէ, հէփ
Էլրօփատան միւնթէխէպ ատէմլէր կէթիրիւրմ:
Հէմ գաշ սէնէ իշիւն կէթիրիւրմ պիլլիւրմի-
սինիզ, լաաղալ եիկիրմի սէնէ իշիւն... Մեա-
րիփ նեզարէթիս պիշէ պիր Էլրօիպաշարսալ քիւսի
էրալէսէ պիր սաղիզէ քեռէսսիւս էրալէս: Պու
ատէմլէրին պիր բուպ ասը տէվամ էտէճէք
իտարէլէրի ալթընտա Էլրօփա ֆիքրիյէ եէ-
թիւմիշ մէմուրիյնի եէթիշտիրիւրմ, մէմուր-
լարըն մըգատընը նէ գատար միւմքին իսէ
օ գատար աղալտըրըմ: Պուսա մուգապիլ պիր
եանտան տա միւլէսսէսաթը իզթիսատիյէ ի-
շիւն ատէմ կէթիշտիրիւրմ:

Իթիրաֆ էտէլիմ նէ՝ գատար սէրսէմ ա-
տէմլէր իզ, Զըրաաթ մէմլէքէթի տէտիլիմիզ
մէմլէքէթտէ զըրաաթ իշիւն էն ուֆազ պիր
չէյ պիլէ եափմատըզ: Պիր քիմեա ի զըրաի
ֆապրիզասը աշտը՞զ մը, չիւնքի իշիմիզտէ
պու իշլէրի պիլիր ֆէրտ ի վահիտ եօզ: Պիր
քէրրէ տահա եաղմըշ խոիմ, իսվիշէրա կիպի
զըրաաթը լաշէյ մէսապէսինտէ օլան տաղըզ,
թաշըզ, իւշ պուշուզ միլիօնըզ պիր մէմլէ-
քէթտէ պիլէ եէտի պէքիզ տանէ քիմեա ի
զըրաի ֆապրիզասը վար: Փարալ փարալ տէյէ
պիրպիրիւրմիզին պօղազընա սարըլըյօրըզ, ճէ-
պիլնտէ իւշ պուշուզ զըրուշու պուլունանլարը-
մըզը միլիար սահիպի ատա էտիյօրըզ, պու
գատար տա փարանըն մէֆթուրընըզ, չիւնքի
ֆուզարայըզ: Մա հէզա պիզի հազիզաթէն
զէնկին էտէճէք շէյլէրին հիշ պիրինէ թէշպ-
պիւս էթմէյօրըզ, չիւնքի Աֆրիզա Զինճիլէրի
գատար մէտէնիյէթ ի հազըրէտէն պի խապէրիզ:

ԷՐՄԵՆԻՃԷ ՎԷ ԹՐԲԱԽՍՍ ԷՐՄԵՆԻԼԷՐ

Խ. Յ. ԿԻՏԷԼԻՍԵԱՆ ԷՃ., ԳԱՇԻՐԷ

Էրմէնիճէնսն քոբախս Էրմէնիլէր արա-
սընտա թէամմիւմ էթմէսի պիր վազթտան պէ-
րու տիզգաթըմըզ ճէլպ էթմիշ օլուպ, «Կոջ-
նակ»ըն սօն պիր գաշ նուսիլէրինտէ տալի Ա-
մերիկախաշարըն Էրմէնիճէյի իմալ էթմէք
թէշիլքէսի հազըրնտա եաղըլան պէնտէր պի-
վի զիյատէ տիւշիւնմէյէ մէճպուր էյլէտի:

Լիսանըն պիր միլլէթին պագասը էմրինտէ
փէք պէօյիւք պիր րօյ օյնատըլընը մալիւմ
ֆարզ էտիպ, Էրմէնիճէյի թամիմ էթմէք ի-
շիւն իսթիմալ էտիլմէք կէրէք օլան պազը գա-

պիլի թաթալիզ վեստիթի անդանէ տէրմիյան էթմէք իսթէրիզ:

1. խանէ: Պիր թագըմ խանէլէրտէ պէօ-
յիւք քիւչիւք հիչ պիւրի էրմէնիճէ պիլմէզ.
պունլարըն էրմէնիճէ գօնուչմալարընը պիթ-
թապի մէմուլ էտէմէյիզ: Պագը խանէլէրտէ
կէնճէլէր էրմէնիճէ պիլիւրէր, իսթիյարլար պիլ-
մէզլէր, պու կիպի խանէլէրտէ լիսանա աչի-
նա օլանլար հիչ տէյիլ հէքտիկէրի իլէ էրմէ-
նիճէ գօնուչապիլիւրէր: Լաքին պագը խանէ-
լէր տախի վար տըր քի օրատա զէվճ վէ զէվ-
ճէ օլաուգճա միւթէալլէմ վէ էրմէնիճէյէ ա-
չինա իքէն պիլէ, հէքտիկէրի իլէ թիւրքճէ գօ-
նուչօլլար վէ չօճուգլարընա տախի էրմէնիճէ
հէրինէ թիւրքճէ էօյրէտիյօլլար: (պարի էօյրէ-
տիլէն տէ քիթապի թիւրքճէ օլտա): Աճէպա էր-
մէնիճէ պիլէն կէնճէլէրմիզին քէնտի միլլի լի-
սանլարընը իսթիմալ էթմէմէլէրի վէ քէնտի էվ-
լաուլարընը տա պու իմթիյալտան մահրում
պրագմալարըն նէ՝ իլէ թէպրիլէ օլունապիլիւր:
Հէր պիր միլլէթ քէնտի լիսանընը իսթիմալ
էթմէյի քէնտինէ մուճիպ ի իֆթիլսար տատ է-
տէր իքէն, նիչիւն էրմէնիլէրին իֆթիլսարը
օլմասըն: Նիչիւն չօճուգլարընը գօնուչմայր,
տուա վէ թէրէնիւմ էթմէյի էրմէնիճէ լիսան-
տա էօյրէնմէյիպ տէ թիւրքճէ լիսանտա էօյ-
րէնսինլէր:

2. Մեքթապ: Շայէտ խանէլէրմիզտէ էր-
մէնիճէ թալիմ էտիլէմէզսէ պիլէ, մէքթէպլէ-
րիմիզ պու խուսուստա լազըմ կէլէնի հափա-
պիլիւրէր: Մանկապարտէզլէրմիզին լիսանը
հիչ պիր կիւճլիւք օլմայարազ էրմէնիճէ օլա-
պիլիւր վէ պէօյլէճէ էվիտէ հիչ էրմէնիճէ ի-
չիթմէմիչ օլան պիր չօճուգ պիլէ աղ վազթ
զարֆընտա լիսանը սուհուլէթլէ իսթիմալ է-
տէպիլիւր: Մանկապարտէզի միւթէագըզ իպ-
թիտաի, Րիւտի վէ խատաի մէքթէպլէրմիզ-
տէ թէտրիսաթ էյէր էրմէնիճէ լիսանտա օլուր
իսէ, չայիրալէր քէնտի միլլի լիսանլարընա
քէնպ ի մէլէքէ էտէրլէր վէ անտէն օլ գատար
մահրուգ օլուրլար քի արթըզ անլէրէ էրմէնի-
ճէ գօնուչմազ իչիւն էմրլէր վէրմէքլիյէ ապլա
լիւզում գալմազ: Թէտրիսաթը թիւրքճէ լիսան-
տա հափըպ թաթիլ զէմանընտա էրմէնիճէ գօ-
նուչմայանլարը միւճաղաթ իլէ թէհտիա էթմէք
պօլ չէյ տիր: Մուալլիմ հէր սէօյլէտիլնի էր-
մէնիճէ լիսանտա սէօյլէյիպ չայիրտալէն էրմէնիճէ
ճէվապ թալէպ էթմէլի տիր, էրմէնիճէ մէք-
թէպին քիւրրէ ի հավասընը էօյլէ տօլսուրմա-

լը տըր քի, չայիրալէր թապի պիր սուրէթտէ
էրմէնիճէ տիւչիւնսինլէր, էրմէնիճէ գօնուչ-
սուլար, էրմէնիճէ հազսընլար, չէօյլէքի մէք-
թէպի զիյարէթ էտէն պիր էճնէպի օրատա
թէքմիլ պիր էրմէնի միջալայրը միւչահէտէ է-
տէպիլսին:

Էլպէթ էրմէնիճէյէ պու գատար էհէմմիյէթ
վէրմէքլէ թիւրքճէ մէքթէպլէրմիզտէն իս-
րաճ էալլմէլի տիր տէմէք իսթէմէյօրուգ: Օ
տախի Արապի հուրուֆաթ իլէ թալիմ էտիլմէլի
տիր:

Մանկապարտէզտէն իտաաի մէքթէպլինէ
գատար կէրէյի գատար տիզգաթ օլունուրսա
պէլէքի զօլէճլէրմիզին թէտրիսաթ լիսանընը
էրմէնիճէ օլմասընա լիւզում գալմազ: Չիւնքի
գօլէճ տէրէճէսինէ հէթիչմիչ օլան պիր թալէ-
պէ օլ վազթա գատար էրմէնիճէ լիսանտա
փիչմիչ օլտուղը հալտէ, արթըզ անըն էրմէնի-
ճէյի իհմալ էթմէսի չօգ թապիլի տէյիլ տիր:
Գօլէճլէրմիզ էրմէնիճէ հէրինէ ինկիլիզճէյի
րէսմի լիսան տէյու թանըլըպ թէտրիսաթ վէ
միւպահէսաթըն օլ լիսանտա օլմասընա էհէմ-
միյէթ վէրմէլէր վէ թալէպլէրինէ ինկիլիզճէ-
յի պիսսուհուլէ իսթիմալ էտէպիլէճէք պիր
մէվգիլէ կէթիւրսէլէր տահա պէօյիւք պիր իչ
կէօրմիւչ օլգուրլար: Պիլմէյիզ նէ՝ սէպէպտէն
Մ. Թ. գօլէճի պուլլիւնէ գատար թիւրքճէյի
րէսմի լիսան հալիտէ իլէրի սիւրմիւչ տիր
վէ պու մէսլէքի անըն պիր չօգ մէզուլնլարը-
նըն պիհազպին սօն տէրէճէ էսէֆինի մուճիպ
օլմըն տըր: Էյէր չիտիտէն սօնրա թիւրքճէնին
հէրինէ ինկիլիզճէ ալմայաճազ իսէ, թալէպէ-
լէրինին սայքի հէփիսի էրմէնի օլան պէօյլէ
պիր գօլէճտէ— էրմէնի գօլէճինտէ— աճէպա
նիչիւն արթըզ րէսմի լիսան հիչ տէյիլ թիւրք-
ճէ հէրինէ էրմէնիճէ օլմասըն:

Մէքթէպլէրմիզ հազգընտա սէօյլէր իքէն
կիրակի մէքթէպլէրմիզի տախի ունութմայա-
լըմ: Օ իլահիլէր վէ Բ. Մուգատտէստէն ֆըզ-
րալար հախօտ չիլլէր փէք գօլայլըզլէ էրմէ-
նիճէ լիսանտա էօյրէտիլէպիլիւրէր: Պու սու-
րէթլէ հաֆթա արաաը վէ կիրակի մէքթէպլէ-
րի հէք տիկէրինին միւթէմմիմի օլուրլար:

3. Կեմն հրիսրիյան շիրֆէթի վէ հոնապի շիր-
ֆէթիլիլիզ: Պու նէվ չիրքէթլէր կէնճէլէրտէն
միւթէչէքքիլ օլուպ կէնճէլէրին տախի էքսէրի-
յէթի աղ չօգ էրմէնիճէ պիլիւրէր: Իմտի հէր
վազթ օլմագսա հիչ տէյիլ այտա պիր իքի
նուլթալարըն էրմէնիճէ օլմասը ֆախսէտէն խա-

լի օլմագ զաննընտա իզ : Պու սուրէթլէ լի-
սանտա զաիֆ օլանլար զիյատէ գուզլէթ-
լէնիրլէր : Պունտան մատա չիրքէթլէրի-
միզ էրմէնիճէյի իլէրի կէթիւրմէք իչիւն
կէճէ մէքթէպլէրի աչապիլիրլէր վէ պէօյլէճէ
ղէյր ի միւթէալլէմ կէնճլէրիմիզ լիսանը էօյ-
րէնէրէք հաւաշ հաւաշ չիրքէթլէրին խըզմէթ-
լէրինտէ էրմէնիճէ լիսանա զիյատէ հէր վէ-
րիլէպիլիր, վէ էնճամ էրմէնիճէ Թիւրքճէնին
հէրինի քեամիլէն զապթ էտէպիլիր :

Շիրքէթլէր պալատէ մէզքիւր վասիթալարը
խաթիմալ էտէրէք մէմուլ էտիլէն տէրէճէյէ
հէթիչիլրլէր իսէ, մինպէրլէրիմիզտէ աաիսի էր-
մէնիճէյէ հէր վէրիլէպիլիր, վէ թէտրիճէն
Թիւրքճէվ ազլար էրմէնիճէ վազլարա հէր վէր-
մէյէ մէճպուր օլուրլար :

4. Միւրքիւնդիւրիւր : Պիզէ կէլիր քի էր-
մէնիճէնին իլէրի կիթմէսի սայքի քեամիլէն
միութիւնլէրիմիզին պու խուսուստա թութա-
ճաղը մէվգիէ մէրպուլթ սըր : Միութիւնլէրի-
միզի թէշքիլ էտէն վաիզ վէ չօյանլարըմըզ
գօլէճ վէ իւմ ի իւհի մէզուլարը օլմալարը
հասէպիլլէ էրմէնիճէյէ աչինա օլուպ, էրմէնի-
ճէնին էրմէնիլիլին պազասընա նէ՝ զատար ա-
լազասը պուլոնտուղընը էն էյի անլայան ա-
տէմլէրիմիզ տիրլէր : Թրֆախու էրմէնիլէրին
նեռիայացուցիչի մէվգիիին հաիզ օլան պու
ատէմլէրիմիզտէն միւթէնէքքիլ միութիւնլէրի-
միզ, պիզէ հէր հանկը պիր հէյէթտէն զիյատէ
լիսանըմըզ խաթիմալ էթմէք վէ էթսիրմէք
Փարզը իլէ միւքէլլէֆ տիրլէր : Տօղրու սըր
քի Թրֆախու վաիզլէրիմիզէ Թիւրքճէ էրմէնի-
ճէտէն փէք զիյատէ գօլայ սըր, լաքին սալթ
գօլայլըզ խաթը իչիւն էրմէնիճէնին խաթիմալ
էտիլմէմէսի թէճվիզ էտիլէմէզ : էրմէնիլիք Դի-
թիխարըմըզ իսէ նիչիւն, էրմէնիճէ թաճըմըզ
օլմասըն : Թրֆախու տօղմազլըղըմըզ հէթէր
զատար պէտպախիլըզ սըր, ամմա էրմէնիճէ-
յի էօյրէնտիքտէն սօնրա եինէ Թրֆախուլըզտա
տէվամ էթմէքլիլիմիզ տահա պէօյիւք պէտ-
պախիլըզ սըր : էյէր էրմէնիճէ լիսան պիզիմ
իչիւն մուհիմմ վէ մէքթէպլէրիմիզտէ թէտրիս
էտիլմէլէրի լազըմ իսէ, պուլնտա մագսէտ
գուրու լիսան էօյրէնմէք օլմայըպ, լիսանը
խաթիմալ էթմէք, իւրագնէլ էթմէք տիր : Մի-
ութիւնլէրիմիզին միւքաքէրէլէրինին չիմաիտէն
սօնրա էրմէնիճէ լիսանտա ճէրէյան էթմէսին
աճէպա միւմանատթ նէ՝ տիր : Բեաշքի միու-
թիւնլէրիմիզ, միւմքին իսէ էօնիմիւզտէքի

եազտա վուգու պուլաճագ օլան իճթիմալարըն-
տան պէտ իլէ, Թիւրքճէ հէրինէ էրմէնիճէ
լիսանտա միւքաքէրէյէ պէտ էյլէսէլէր :

Մէքթէպլէրիմիզին իտարէսի տաիսի միու-
թիւնլէրին գարարընա ալազատար օլտուղը
հալտէ, էրմէնիճէնին թէամմիւմիւ իչիւն մա-
րիւզ զիքը վէսաիթին իճրայա գօնմասընտա
էն մուհիմմ իւնսիւր միութիւնլէրիմիզ տիրլէր :

Պալատէ մէզքիւր միւթալէալարը, Բահնիւ-
նանըն գարիյոնը քիրամը ումումի պիր սու-
րէթտէ վէ միութիւնլէրիմիզ խուսուսի պիր
սուրէթտէ նազարը տիգգաթա ալարագ անլէ-
րին թաթպիզին սայ էտիլիրսէ, արզու էտիլէն
նէթիճէլէրին մէյտանա կէլէճէյի պի իյթիպա
սըր :

ՏԻՆԻ

ԲԻԼԻՍԷԼԷՐՏԷ ՊԻՏՏՃԷ ՍԸԳԼԷԹԻՆԻՆ

Ս Է Պ Է Պ Լ Է Բ Ի

ՊԱՏ. 3. ԵՐԱՆԵԱՆ

«Սէպէպ վէ էսէր», գաիտէսի շաշմագ պիր
գաիտէ օլուպ ինքեար էտիլէմէզ, հալ պու քի
չօգ քէրրէ վէ մէսէլէլէրտէ նէթիճէ իչիւն աալ
սէպէպի սէօյլէմէյիպ թապիաթըն շաշմագ գաի-
տէսինէ իֆթիրա էտէրլէր :

Գիլիսէլէր նի՝չիւն ագչէճէ սըզըլըյօրլար :
Ա. «գազիւր իզ» Բ. «գեռնանլար միւսաատէ էթ-
մէյօր» տէնիլիր իսէ, պու հազիզի պիր սէպէպ
տէյիլ տիր :

Գիլիսէ, իպթիտասընտան պէրու պու իքի
սէպէպլէրին քեամիլէն հիւքմֆէրմա օլտուղու
վազըթլարտա պաշլատը, եինէտէ իտարէ օլ-
տու, պէօյիւտիւ, իլէրի կիթտի :

Շիմաիքի գազիր իրիսթիյանլար, բէսուլ ի
տէվրտէ օլան իրիսթիյան ֆազիրլէրինտէն զի-
յատէ լահաթ սըրլար : Էօլիւմ գօրգուսու վէ
սիւրկիւնլիւք վէ օլանլարընըն թալան էտիլ-
մէսի կիպի պիր հալտէն սալիմ տիրլէր, օլ-
մագսալար պիլէ միւսալի հալտէ տիրլէր : վէ
սէպէպլէր տօղրու իթիրաֆ էտիլմէլի տիր,
գատիմտէն պէրու քիլիսէ «գեռնանլար» իլէ տէ-
յիլ, իլլա էյի իրիսթիյանլար վասըթասըլլէ ի-
տարէ օլունտուլար :

«էյի իրիսթիյանլար» քէնտի վէրկիլէրինի
սէրվէթ վէ քեաթլարը նիսպէթինտէ տէյիլ,
իլլա նեճիպ վէ դանի կէճիւլլէրի, մուհապպի
էօլիւլէրի իլէ վէրէրէք իտարէ էթտիլէր :

Պէյթուլլահ մասրաֆընը «պիր խառնմէ պէսլէյօրուզ, վէ սատագա վէրլյօրուզ» տիւն չիւնկիւլէրի իլէ տէյիլ, իլլա Ալլահնէն էվիլին քէթիւսիւսսը ֆարզը իլէ օնա սարֆ էյլէտիլէր:

Ձէնկիւնիւք էտայա սուհուլէթ վէրիւր, եա կէօնիւ հօզ իսէնէ՞ էտիլիւր: Կէօնիւ վա՞ր մը, չարէ վար, իրատէթէ կիւճիւլք հօզ տըր, իրատէթ խալիգին գուտրէթինին պիր դըսմը տըր: Բասպըն խալիգնէսի, իրիսթիյանըն կէօղիւնէ Բօմա վէրկիճիլէրի կիւպի չարփարսա, գալմագ իչիւն չօզ հօլ՝ արարող, լաքին օլ խալիգնէ Բասպըն կէօղիւ իւզէրինտէ օլան պիր գացա իսիլինի կէօրիւր իսէք «իֆի փուլու՝ մուզ»ա գատար աթապիլիւրիզ:

Ալլահտան իտարէ օլունան չէշմէ ճէօմէրտ ագար վէ զանիւթ վէրիւր: Էյի իրիսթիյանլար չօզ իսրաֆտան, միւսքիւրաթտան, սիկարա վէ պունլարտան գալմըշ, լաքին քիլիսէ պօրճոնու էտա էթմիշ տիրլէր: Սիօնու իրի վէ կիւզէլ թալարընը միսթիւր գօյմուշ տըրլար վէ պէօլէն էթաիքճէ միլիսսէր օլմուչար, հվիկյա Եղիայա պիր փիտէ եւափարագ, ունլարը, եաղլարը էքսիւլմիշ տիր: Ինանան իրիսթիյան՝ զէնկիւն օլմաղա պէքլէմէզ, «օյսնրնսան վերիւր»:

Էյի իրիսթիյան ազ օլուրսա, էլպէթ վէրկիւլէրի տէ ազ օլմաղլէ կէլէն սու աղըր թալը չէվիլմէզ: Քիլիսէտէ միւսապաթլա իսթիֆա՝ տէ էտէն էֆէնտի վէ խանըմլար քէնտիլէրինի էսիրկէմէզլէրսէ, ինճիլ քեաֆի պիր իշ կէօրիւր: Ղաթէն չամտանը սէօնտիւրմէյէ չալըշպիլ իւֆիւրէն խասիմլէրէ գարշը քիլիսէնին հա՝ միսի օլան իրիսթիյանլար բուհանի վէրկիլէրինի զանի կէօնիւլլէ վէրմէյէրէք մէզպահնէն աթէշինի տէ սէօնտիւրմէյէ հարտըմ էթմիշ օլույօրլար: Քէնտիլէր քէնտի գազանլարընը պալ իլէ տօլտուրմագտան իսէ սաիւրլէրինին հազըրլատըրը իլէ կէչինմէք տէնաթիլնէ իրթիքեապ էթմէք, էյի իրիսթիյանա հազըշմազ քիլիսէտէ էյի պիր թէէսիր վէրմէքտէն իսէ վազը օլան գուսուրլարընըն հիւքմ էտիճիլէրի վազիֆէսինի իֆա էտէրլէր:

Քիլիսէ սէնէնին պաշընտա իշ վէ մասրաֆընա քեաֆի օլաճագ կիւզէլ իգրար վէ վատլար իլէ հօլա չըզար: Լաքին իգրար սահիպլէրի իսէ իպրազը նէսամէթ մի հօզսա ունութպանլըզ վէ սուսուրսուզլուզ չուգուրունա պաթարագ միւշքիւլաթ պաշ կէօսթէրիւր: Պիր

քիստէ քէնտի չախալարընա օլան վատընը կէճիքտիւրիսէ, «Պիրատէր իրիսթիյանլըզ պո՞ւ մը տըր» աէյու սէօյլէրսէն անճագ ախրէթտէ պարըշըր:

Նէ գատար իրիսթիյանլար հիշ վէրմէզլէր, ինչլէրի վաճիպ օլանտան չօզ էքսիք վէրիւր, պազըլար՝ աւլ տէրէճէսինտէն պիր մէճիտ քէսէրսէ քեար սալըպ էփէյի պիր նօզսանա հօլ աչարլար: Նիչլէրի տէ վազթընտա վէրմէյէրէք միւզայագայա սէպէպ օլուր, քիմիսի Անանիա Սաիիրա մէսլէքինէ տիւչիւպ ճէօմէրտ վատ էտէր, նէքէս էտա էտէր, պիր տէ քիլիսէտէն պէրէքէթ վէ հիւրմէթ պէքլէր, օլմազ:

Էյի իրիսթիյանլար իսէ՝ կիւճիւլէ կէօքս կէրէքէք իչիլ իլէրիլէթմէք հօլունտա էգիլիւրէր, պազըլարը խաֆիֆ գուրթուլուր, պու հաճգ մը տըր: Էյի իշ իսթէյէն քիմսէլէր «էյի իւճրէթ» վէրմէլի տիր: Քիլիսէ տինի թալիմէրին սախթէ վէ պաթըլ դըսմընա նէ գատար փրօթէսթօ էտէրլէրսէ՝ իգթիսատի վէ իտարի դըսմընտաքի խաթայա տա օլ տէրէճէ փրօթէսթօ էտիպ օղրաշմալը տըր: Բուհանի վէրկի մէսլէսի ըէյէ պրազըլաճագ պիր վէրկի օլմայուպ պիր նիզամա իթթիպա էտիլմէլի տիր:

Քէյֆի պիր իտարէ գաիմ գալամագ, վէ քիլիսէ իչիւն գանուսուզլուզ վէ խարապիլէթ տիր: Հէր պիր տաիւրէնին պիրէր մուգատէս նիզամլարը վար վէ իթաաթ էտիլմէլի տիր: իրիսթիյան օլմայանլար՝ իրիսթիյան նիզամընա իթաաթ էթմէզլէր, վէրկի նիզամընտա մասրաֆ վար տէյու իրիսթիյան օլմայանլար տաիւրէսինտէ գալանլար, իրիսթիյան տէյիլ տիրլէր:

Քիլիսէ՝ Ֆագիրինի գայրուսն պիր հէյէթ տիր, լաքին օլ ուղուրա վերէն պիր ճէմիլէթ տիր, խաղնէյէ պիր մէթալիք պիլէ գօմագտան սազընըպ թապաղա պիլէ պագմայան, «ազիզ պիրաքէր» իլէ հիւշիւրէ, միւզայագայա բասթ կէլինճէ օլ թապաղտան իմտատ պէքլէր, խասթա օլուր, քիլիսէտէն հէքիմ, իւճ պէքլէր:

Ինթիխապ սըրասընտա պու մէյվէսիզ աղաճլար, ֆաալիլէթ կէօսթէրիպ իսթէտիքլէրի օլմազսա գահմէթ վէրիւրլէր, եախօս բուհանի վէրկի վէրմէյիզ տէրլէր:

Մասրաֆ կէօսթէրէն պիր մէսլէ օրթայա գօնսա քեաիլէն լալ օլուրլար, վէ քիլիսէնին

խաարէսինէ հիսսէտար օլմագտան դաշան քիմ-
սէլէր, հազգլարընը դայալ էսէրլէր: Շարդ քի-
լիսէլէրի, կէօղլէրինի դարպըն գըրընթըլա-
րընտան չէվլիւմէլի տիրլէր, քէնտի քէնտիիդի
օնօրլու պիր սուրէթտէ ֆէնսիսիդ իտարէ էթ-
մէլիլիդ:

Բիլիսէ իտարէսինի թէսհիլ էթմէք իլիւն
չօճուգլարըմըզը չիմտիտէն, բուհանի վէրկիլյէ
ալըշարըմալըլըզ:

Նիհայէթ, էյի իրիսթիյանլար, քէնտի
պօրճլարընը հաֆթա պէ հաֆթա «քէնտի էվի
կիլպի» հիտապ էտիպ Պէյթուլլահա «էլլի պօշ
կէլմէմէլի տիր», էվիմիդէ լաղըմ օլան պիր
չէյ իլիւն, փարամըղ օլմագ իսէ հօսիւնն պու-
լարագ, կիւնիւմիւղիւ կիւն էյլէրիդ: Աճէ-
պա, քիլիսէ պօրճուհա փարասը օլմայան,
պիր իրիսթիյան էօտիւնն պուլարագ կէթի՛ր-
մէմէլի մի տիր: Չարիւն հէր պիր տիշի
քէնտի գուվվէթինի օլ պիր չարիւն թամ
վագթընտա վէրէրէք իշ կէօրէպիլիր: Թէայ-
յիւլիւմիւղէ վէ թիւթիւնէ վէրտիլիմիդ կիլպի
Բապպըն էվիսէ տէ վէրէլիմ:

ՊԻՐ ԿԻՐԱԿԻ ՄԷՔԹԷՊԻ ՄՈՒԱԼԼԻՄԻՆՏԷՆ

ՆԵ՛ՂԷՐ ԹԱԼԷՊ ՕԼՈՒՆՈՒՐ(*)

ՊԵՏՐՈՍ ԷՅ. ԳԸՐԳԵԱՇԱՐԵԱՆ

Պահա կիրակի մէքթէպի մուալլիմի օլմագ
թէքլիֆ օլունսա իտի, իլք Էրտէ քէնտիմի
թէֆթիշ էտիպ աթիտէքի մէպտէլէրի տէրու-
նիմտէ պուլմատըզճա տէրիւհտէ էթմէյէճէք
իտիմ:

(1) Մուալլիմ մասսէսիսի էյի պիլիսի սիր.—
Պահա էտէճէյի մատտէյի էթրաֆըլլէ մէշք էթ-
մէլի: Թաքի չայիրաանըն սուալլարընա դարը
սիւքիւթ գալմայըպ, անլէրէ լայըզըլլէ ճէվապ
վէրէպիլիսին:

(2). Շակիրսան հազգընսա մալիւնաք ը քաւ-
մէյէ մալիֆ օլնալը Տր.— Չօճուգլարը հաֆթա-
տան հաֆթայա կէօրիւպ անլէրէ 20—25 տա-
գիդէ նասիհաթ էթմէքլէ իքթիֆա էթմէյիպ,
անլէր իլէ իւնսիւյէթ փէյտա էթմէլի, հէր չա-
կիրաթն իտիմի պիլիպ անը իտի իլէ չաղըր-
մալը: Պունտան մատա անըն լաղըպընը, էվիսի
վէ տէրուսինտէ Էաշաւըղը մուհիթի պիլմէլի

(*) Վ. Եր. Ա. Պ. Շմաւոնեանըն Ասափազար
Ինճիլի ֆիլիստընցա Կիրակի մէքթէպի մուալլիմ-
լէրիմէ իրաօ պուլուրօղըն ցուրգըն քէրէմէ վէ
իմնալը Տր:

վէ էվլէրինի դիյարէթ էթմէլի տիր վէ անլէ-
րին նէ ախլագ սահիպի օլտուգլարընը մէշք
էթմէլի, չայիրտին սիյրէթ վէ անվալ ը բու-
հանիլէսինէ վագըֆ օլմալը վէ հէր չայիրտէ
իսթիյաճընա կէօրէ Էազլաշմալը սըր: Նինէ
չայիրտին մատտի իսթիյաճաթը նաղարը ի-
թիպարա ալընմալը տըր: Աճ, չըպլագ վէ Էա-
լըն ալագ պիր չօճուգու կէթիլիպ անա սէմա
վէ մէլէքլէրտէն պահա էթմէք պօշ տըր:

Բհնսի ֆհնսիսի հօյլմէյի.— Իգթիտար վէ դա-
պիլիլէթլէրինի նաղարը իթիպարա ալմալը.
գաֆասընտան Էիւքսէք, տաիւրէ ի մալիւմա-
թընտան խարիճ վէ ֆիքրինին իսթիպալ էտէ-
մէտիլի մէսէլէլէրէ կիրիշմէքտէն սազընմալը
տըր: Նէ՞ գատաը չօղլար, «Պիլիլիդ» «Պահա
էտէպիլիլիդ» տէյրէք Էիւքսէք պահալարա
կիրիշիպ, չակիրսանա Էանլըշ վէ պի էսաս
թասաւվուրաթ իլհագ էտէրէք ֆաիտէ Էէրինէ
մաղարրաթը մուճիպ օլույօրլար:

4. Թհսրիս Էյլիսիյի սհրսի սեվմէյի.— Սէօյ-
լէյիպ թալիմ էթմէքտէն լէզղէթ հիսս էթմէլի
տիր: Տէրս քէնտիսի իլիւն պիր պարը կիրան
տէյիլ, իլլա մուճիպի քէյֆ ու մէսէրրէթ պիր
խըզմէթ օլմալը տըր: Քիթ. Մուգատտէսի
սէվմէյէն, անա էհէմմիյէթ վէրմէյէն, իլհամը
իլհան օլտուգուհա ինանմայան պիրիսի տէրս
մատասընա Էազլաշմալը տէյիլ:

5. Շակիրսան սեվիպ անլիւրէ իշքիրագ ը
հիսս կհօսթիւրմէյի սիր.— Անլէր քէնտիսի իլիւն
դարիպ վէ Էապանճըլար տէյիլ, իլլա հէր կիւն-
քի պիլտիլի, սէվտիլի, ալագա էյլէտիլի քիմ-
սէլէր օլմալը տըրլար: Խասթալըզ, մէյուսիյէթ
վէ էնտիշէ գէմանլարընտա անլէրէ Էազլաշմալ
քէտէրլէրինէ իշթիրաք էթմէլի տիր:

6. Հհր շիյսէ միսսի (անկեղծ) օլնալը.—
Տաիւրէ ի մալիւմաթը խուսուսընտա անկեղծ օլ-
մալը: Բէնտիսինէ իրատ օլունամ. սուալ հագ-
գընտա պիր չէյ պիլմէյօր իսէ, պիլմէտիլինի
իթիրաֆ էյլէմէլի, Պիլմէտիլի պիր մէսէլէ հագ-
գընտա հէմ քէնտիսին վէ հէմ տէ չակիրալէ-
րին անլայամայաճաղը պիր թարգաւա ուղուն
ուգատիյէ պահա էտիպ չօճուգլարա Էանլըշ
թասաւվուր վէրմէսէն իսէ, ճէհալէթիլի իթի-
րաֆ էյլէմէք տահա ղիյատէ միւսթահսէն վէ
մէրտանէ պիր ֆիլ տիր: Թէքրար տինի մէ-
սէլէլէրտէ անկեղծ օլմալը տըր:

Եինէ չակիրալէրի սէվմէքտէ անկեղծ օլմագ
կէրէք տիր: Չօճուգլարտա էօյլէ պիր հիսս ի
թապիլի վար տըր քի անըն վասըթմասըլա քէն-

տիւրերնի ճիտտէն սեւեռների վէ սեւեռներէնի չափուդ թէլիսիս էտէպիլիւրէր: Իմոհ, սեւեռ մէյօր իքէն սեւեռիօր կիպի կէօրիւնմէքտէն սագըն, օլմայա քի «Պու քիւլիւքլէրտէն պիւրիսին սիւրչմէսինէ սեպէպ օլմարն:»

(7). Մուայիէն պիւր մնգսէս քաղիպ Էրմէլի: Հէր հաֆթա տէրսի մէչգ էտէր իքէն Ֆիքրին տէ մուայէն պիւր նէթիճէյէ եթիչմէք օլմալը վէ օլ նէթիճէյի իսթիհասալա չալըչմալը տըր: Զիֆթճի թարաւսընը սիւրէր իքէն սագանըն իւղէրինէ տէյիլ, իլլա թարաւսըն օլպիւր թարաֆընտա կիտէճէյի նօգթայա պագար, թաքի աչաճաղը էվլէկի տօղրու պիւր խաթթ իւղէրինտէ աչապիլիսին: Պիայնիհի մուալլիմ մուալլէն պիւր նիչանկեան թագիպ էթմէյիպ հէր էսէն ըիւղկիարտան սիւրիւքլէնի իսէ տէրստէն հիչ պիւր ֆաիտէ հասըլ օլմալը:

Վէ երնէ տէրսինին իլքինտէ տէրս քիթապընը ալըպ պիւթիւն մատտէլէրի կէօգտէն կէչիտիքտէն սօնրա օլ տէրսլէրտէն քէնտինճէ չըգարըլմասը միւմքին վէ մուհիմ օլան նէթիճէլէրի իշարէթ էտիպ անլէրին ճիւմլէսինի մուայէն պիւր նօգթայա թէվճիհ էյլէմլի տիւր:

(8). Զօճուղարըն ախլսգի վի րուհանի քիւսսիսլիսնէ չալըչմալը: Հէր չակիրտին սիւրէթ, իսթիտատը ֆիքրիյէ վէ ահվալը րուհանիյէսինի էյիճէ անլայըպ անա կէօրէ հաղաչմալը: Նասիհաթ, թաղիւր, վէ թէքտիւր իճապընա կէօրէ իսթիմալ օլունմալը տըր: Սիւլազ իլէ պէրապէր չօճուղարըն րուհանի թէրագգըսընա պէզլ ի դայիւթ էթմէլի: Կիրակի մէքթէպլէրինին եէկեանէ մագսէսի պու տըր: Կիրակի մէքթէպի մուալլիմի օլմագ էն եիւքսէք վէճէլիլ պիւր խըզմէթ, լաքին աչի վագթտա աղըր մէսուլիյէթլէր իլէ տօլու պիւր խըզմէթ տիւր: Զիրա անլէր միլլէթին միւսթագպէլ էֆրատընը թալիմ էթմէք վագիֆէսի իլէ միւքէլլէֆ, պինաէնալէյի միլլէթին միւսթագպէլ պանիլէրի տիւրէր:

Էրմէնի միլլէթինին չու էն պիւհրանը տէվրէ ի հայաթընտա անըն միւսթագպէլ էֆրատընը թէչքիլ էյլէյէճէք օլան կէնճ հայաթլար սիղէ թէրք օլունմուչ տըրլար: Անլէրին մատտի, մանէվի վէ րուհանի ահվալինտէն խապէրտա՝մըսընը, սեվիյէ ի ալապիլիյէլէրինի թէրֆի վէ ահվալը րուհանիյէլէրինի իալահա չալըչմօրմըսընը, անլէրի սեվիպ իլթիրաքը հիսս կէօսթէրիօրմըսընը, էթմէյօր իսէնիլ չէքիլինիլ, եէրլէրինիլ սիղտէն տահա միւ-

նասիպ օլանլարա վէրինիլ, թաքի անլէր չու պէտպալսթ վէ պիլարէ էհալինին միւսթագպէլ իւմիալէրինի տահա տօղրու վէ տահա եիւքսէք պիւր եօլա իրչատ էյլէսինլէր: Էրմէնիլէրէ խէլաս Լօնարանըն սիւֆէրա մէճլիսինտէն տէյիլ, իլլա անըն տէրուհինտէ հաչայան վէ էօմրլէրինի պու քիւլիւք ճանլարըն թալիմ ու թէրպիլէսի իչիւն վագֆ էյլէյէն ֆէտաքեար զաթլարտան վէ անլէրին եէթիլտիւրտիլի ալի սիլըթ, սաղլամ իրատէթ վէ ճիտտի իրիսթիյան կէնճլէրտէն կէլէճէք տիւր:

ՊԵՅՅԻՔ ՖՈՒՐՍԱԹԼԱՐ

Պիւրէրճէ կէնճլէր քէնտի հայաթլարընը պէօյիւք ֆուրսաթլարընա սաքին պիւր րուհ իլէ պէքլէմէքտէ տիւրէր: Անլէր զանն էտիօրլար քի օ մուհիմ սաաթ, օ պէօյիւք ֆուրսաթ կէլինճէ քէնտիլէր տէրհալ հաղըրանըպ օ ֆուրսաթտա քէնտի պուվլէթլէրինի իսպաթ էտէճէքլէր: Պէօյլէր պիլմէլի տիւրէր քի էօմրիւն պիւհրան սաաթը կէլմէգտէն չօգ էվլէլ, ատէմ օ սաաթ իչիւն հաղըր օլմագ կէրէք տիւր: Ժիւմլէ պէօյիւք զաթլար քէնտի Եաթլարընը պէօյիւք ֆուրսաթլարընտա քէնտի աղամէթլէրինի իսպաթ էտէպիլմէք իչիւն օ սաաթա էվլէլտէն հաղըրըգ կէօրմիւչլէր իտի: Ուէպսթըր՝ սինաթօտա իրատ էյլէսիլի մէչհուր նութգու իչիւն պիւթիւն էօմրիւնտէ հաղըրըգ կէօրմիւչ իտի: Էսսէնտէքի թօփ ֆապրիգալարընը զիյարէթ էտէն պիւր զաթթօփլարը միւքէրէրէն պէօյիւք թագեիգէ մարուզ գըլտըգալարընը վէ թէքրար պէ թէքրար չէքիլէտիլէրինի կէօրէրէք, պուհուն սեպէպիլի սօրտուղունտա, ուսթատ ճէվապէն տէսի քի, «Պու թօփտան աթըլան պիւր թէք կիւլլէ Ալմանիայը խէլաս էտէպիլիւր:»

Շուրն էօյրէնմէլի իլ քի պիւր պէօյիւք ֆուրսաթտա իճրա էտիլէն պէօյիւք պիւր իլ, անտէն էվլէլ հէր կիւն վէ պիւրէրճէ տէֆա սաաթաթլա իճրա էտիլէն քիւլիւք իլլէր իլէ միւմքին օլուր: Պու կիւն քէնտի վագիֆէսինի սաաթաթլա իճրա էտէն քիմսէ վէ անճագ էօյլէսի պիւր քիմսէ հայաթտա պէօյիւք ֆուրսաթլար մէմուլ էտէպիլիւր: Աղտա էմին օլան, չօգտա տախի էմին օլաճագ տըր: Յիսուս պիւր տէֆա քէնտի էֆրաֆընտա օլանլարա տէտի, «Իմտի հաղըր օլունուգ, զիրա զանն էթմէտիլինիլ սաաթտա իպն իւլ ինսան կէլիւր:» Պու

թէմքինսի քէլամլարտա հայաթն պէօյիւք պիր տիւթուրնը կէօրմէյօրմըսընդ: Հիչ պիր քիմսէ քէնտի հայաթնտա, պէօյիւք սաաթ, մուհիմմ ֆուրսաթ նէօ գէման կէլիր, պիլմէզ: Պէօյլէ ֆուրսաթլարտան էվվէլ խապէրճիլէր կէօնտէրիլմէզ քի հազըր օլայըմ: Օլ կիւն իւզէրիմիզէ խըրսըզ կիպի կէլիր: Պիզիմ վազի-ֆէմիզ էօյլէ պիր հալտա պուլունմադ տըր քի, անտէ ուզոլտա եա զաֆլէթտէ օլմայըզ, ան-ճազ անա հազըր օլայըմ:

Ֆ. Պ. ՄԷՔ ԱԼԻՍԹԸՐ

ՄԻԻԹԵՆԵՎՎԻ

ՏԵՕՐԹ ԵԱՓՐԱԳԼԸ ԵՕՆՃԱ

9.

Ք Ե Ր Վ Ա Ն

Օ ագչամ եօլ իչիւն հէր հազըրըզ կէօրիւտիւ, թուլումլար տօլտուրուտու, եէյէ-ճէքլէր թէտարիք օլունտու վէ հայվանլարն թազըմլարը կէօզտէն կէչիթիլտի: Ապտուլլահ էն սէրի իւլ հարաքէ տէվէլէրի վէ էն թէճ-րիպէքեար տէվէճիլէրի ինթիխապ էթտի: Հէփ-սի պու տէյիլ իտի: Բէֆադէթիւնէ օն իքի նէ-ֆէր ճէսարէթլէրի թէճրիպէ օլունմուլ, եօր-դունլուզ վէ մուհարէպէ իւզէրիւնէ կիւլէն ճէ-տուր կէնճ արգատաչլար ալար: Իպն ի Եու-սուֆըն էմրի ալթընտա պուլունտուզլարը ի-չիւն հէփսի տէ իֆթիխար էտէրլէր իտի: Անըն պազըչը հէօրմէթ ճէլպ էտէր վէ սէօզլէրի գալպ-լէրի սիհրլէր իտի: Գըլըճը տաիմա հազըր վէ էլի տաիմա աչըզ օլտուղունտան օ էն ճէսուր պիր բէյիս վէ էն շէֆիզ պիր տօսթ իտի: Քէնտիլին հուզուրու պուլունտուղու եէրտէ, ատէմէլ պուլունթլարտաքի շահին գուչլարը կիպի գուլ-վէթլի վէ սաքին օլուրլար իտի: Հաֆըզա կէ-լինտիքտէ, օ ագչամ ուլունմաղա պիլէ վազթը օլմատը, զիրա թիւֆէնկլէրի սիլմէք, պա-րութլարը թէճրիպէ էթմէք, գուրչուն տէօք-մէք, գըլըճ վէ պուչազ պիլմէք, քէնտիլին սէվտիյի վէ պաչգապնա Լմիլյէթ էտէմէտիյի իչլէրտէն իտի:

Շաֆազ աթտըղընտա, պաչտա Ապտուլլահ վէ եանընտա էօմէր օլտուղու հալտէ, քէրվան եօլա չըգտը: Հաֆըզ իսէ, արգատան կէլմէք-տէ վէ տաիմա միւթայազըզ օլարազ լիւզըմ հիսա էթտիյի եէրլէրտէ սազընտըրըր վէ եա թէչվիզ էտէր իտի: Տէվէլէր պիր խաթթ իւ-

զէրինտէ թէնպէլ թէնպէլ եիւրիւյօրլար, տէ-վէճիլէր իսէ շարգի չաղըրմագտա իտիլէր: Քէրվանըն օրթասընտա, Օման ճինսինտէն կիւզէլ պիր հէճին տէվէսի մաղրուրանէ եիւ-րիւմէքտէ օլուպ հէօտաիւճլէրի ալթուն, իփէք վէ փարազ թիւլէրլէ թէզեին օլունմուլ վէ իւզէրինտէ շէրիֆին կէլինի իչիւն թէտարիք օլունմուլ վէ էթրաֆը սըրմալը գումաչ վէ գատիֆէլէր իլէ թէզեին օլունմուլ պիր թախ-թըրալան պուլունտույօր իտի: Ապտուլլահն օն իքի արգատաչլարը, բիւքիւպլարը մունթազամ օլարազ քէրվանա բէֆազաթ էտիյօրլար վէ թուլու էտէն շէմսին փէրթէվլէրի գարչըսընտա հայվանլարն էյէրլէրինի գաչլարը, քէն-տիլէրին Շամ գըլըճլարը վէ սիյահ մէչաչլա-լարընըն ալթուն սըրմա իչլէրի փարըլ փարըլ փարլամագտա իտիլէր:

Պունլարտան սօնրա, Ապտուլլահն պիր խըտմէթքեար թարաֆընտան չէքիլէն գըսրաղը կէլիյօր իտի: Պունտան տահա կիւզէլ պիր շէյ խայալ օլունամազ իտի: Օ՝ աչիլէթին իֆթիխարը օլուպ հէր Պէտէվի անա զըպլէ էտէր վէ անա մալիք օլմաղա հասրէթ չէքէր իտի: Անա Հա-մամա եանի գուլուր թէտիլյէ էտէրլէր իտի, զիրա գուլուր կիպի պէյազ, հալիմ վէ սէրիւլ հարաքէ իտի:

Ապտուլլահ, սատէ պիր տէվէճի քիս-վէսի կիլինմիլ վէ էլինտէ ուճու տէմիլի պիր մըզրազ պուլունտարազ եայա եիւրիւմէք-տէ, էօմէր իսէ անըն եանընտա պիր գաթըրա-րաքիպ օլմուլ քէյիլի քէյիլի կիթմէքտէ իտի:

Պիրինճի կիւն պէօյլէճէ կէչտի: Իքինճի կիւն, տահա զիյատէ ինթիյաթլը պուլունտու-լար: Հաֆըզ եօլարը քէչֆ էթմէք իչիւն իլէ-րի կէչտի: Կիւնէլ տօղմաղտան էվվէլ եօլա չըգարազ եալաչ եալաչ հարէքէթ էթտիլէր վէ էվվէլէրի կիւնտէն տահա էր օլարազ գօնազ եէրիլէ վասըլ օլտուլար իսէ տէ քիմսէյէ թէ-սատիւֆ էթմէտիլէր: Էթթէսի օլ վէ պիր կիւնլէր բահաթ կէչտիլէր վէ նիհայէթ տօ-գուղունճու կիւնիւ իքինտի պէրապէրլէրի, եամպօնըն տիվար վէ գուլէլէրինի կէօրտիւլէր:

Սահիլտէ, արատըզլարընը պուլտուլար: Կէ-միտէն կէլէն պիր քիւլիւք գայըզ, սիյահ ֆէ-րաճէլէրէ պիւրիւնմիւլ իքի գատըն սահիլէ չը-գարտը: Եիւլլէրի, այազլարընա գատար ու-զանան պէյազ թիւլպէնտ նիգապլարլա սէթր օլունմուլ օլուպ, անճազ կէօյլէրի կէօրիւնիւյօր իտի: Էօմէր, պու էճնէպիլէրի քէմալը ինթի-

րամլա իսթիգպալ էտէրէք, անլէրի քէրվանա գըլաղուզլատը: Ապտուլլահըն էմրի իւզէրինէ հէճին տէվէսի գոււմ իւզէրինէ տիզ չէօքտիւ: Պոռնու միւթէաղըպէն գատընլարտան պիրիսի թախթըրավանըն իչինէ կիրէրէք էնտամ իլէ օթուրտու վէ էլպիսէսինին ուզոււն գաթլարընը եանընա թօփլատը: Տիկէրի տէ վազար իլէ հազաշտը իսէ տէ պիրտէն պիրէ ֆէրաճէ վէ նիգապընը չըգարըպ էօմէրին պաշընա աթը վէրտի վէ կէօյա մէրգոււմը պօղմագ իսթէյօր իմիշ կիպի, թիւլպէնտի անըն հիւզիւնէ տօլատը վէ հէման ալաղընը տէվէնին պօյնունա գօյարագ վէ հայրէթտէ գալմը Պէտէվիլէրէ եիւզ կէօղ էյիպ գահ վահա իլէ կիւլէրէք, քէտի կիպի թախթըրավանըն իչինէ սըչրատը:

«Քաֆուր, գըրպաճ եչէճէքսին հա՛» նիսա էթտի էօրթիւլիւ գատըն, կիւլմէսինի կիւճպէլա գապթ էտէրէք: Լաքին Քաֆուր, հանըմընըն թէհտիտլէրինէ էնլմիյէթ վէրմէյօր իտի: Պաշընը թախթըրավանտան տըչարը ուզաթմը վէ էլլէրինի աթմը զտուղու հալտէ, կիւլէրէք վէ իսթիհա էտէրէք, էօմէրին տօլանմը զտուղու ֆէրաճէ վէ նիգապտան գուրթուլմայա չապալատըղընը սէյր էթմէքտէ իտի:

Իպն ի Մանսուր, կէօմիւլմիւլ զտուղու իփէքլէրտէն նիհայէթ թախիս ի կիրիպան էտէրէք իւզէրինէ չու վէճհլէ հիւճիւմ էտէնին քի՛մ զտուղունու անլամագ իչինէ էթրաֆընա պագտըղընտա, պէտէվիլէրի վէ հաթթա վազարը Ապտուլլահը պիրէ կիւլմէքտէ կէօրէրէք թէաճիւլ էթտի: Հէր քէս օմուղունը սիւքիպ թէարրիւզ էտէն գատընը կէօսթէրմէքտէ իտի:

Մէրգոււմէ զինճի պիր գըզ զուպ դաշէթլէ չիրքին իտի: Սիմասը տէյիրմի վէ հասսը, կէօզլէրի ուֆագ վէ պէյաղը կիւճպէլա կէօրիւնիյօր իտի: Պուրնու հանագլարընա գատար հասըլմը վէ կէնիշ պուրուն տէլիքլէրինտէն ասըլմը զան կիւմիւլ պիր հալգա աղընըն ալթ թարաֆընա գատար սարգըյօր իտի: Տուտագլարը գալըն, տիչլէրի իսէ քէօփէք հալրուսը տիչլէրի կիպի պէյաղ վէ փարլագ զուպ չէնէսի տախի տէօյիւլմիւլ մալի խաթթլար իլէ միւզէյէն իտի: Պիր պութ կիպի թէզիւն զուլմընը զմասը, չիրքիւլիյինի տահա զիյատէ մէյտանա գօյօր իտի: Պաշընըն թէփէսինտէ պիր տէմէթ փափաղան թիւլէրի վար իտի: Մէրգոււմէնին սըզ վէ եուն կիպի սաչը գըվըմ գըվըմ զարագ տարանմը վէ ալ-

թուն փարալար իլէ թէզիւն էտիւմիշ իտի: Գալպուր կիպի տէլիք տէլիք զմուշ գուլագլարընտան հէր շէքլ վէ ճէսամէթտէն փարալար ասըլմընը իտի: Պէշ տիզի մալի մինա իլէ գափլանմընը պիր կէրտանլըզ՝ պօղաղընըն իւզէրինտէ փարըլտամագտա իտի: Ենտի հախօտ սէքիզ մէրճան, քէհրիւպա վէ ալթուն գօլպաղը վէ պիլէզիքլէր պիլէյինտէն տիրսէյինէ գատար գօլունա տօլանմընը իտիլէր: Նիհայէթ, հէր թօփուղունա պէօյիւք կիւմիւլ պիր հալգա թաղընմընը իտի: Իշթէ Քաֆուր, օ կիւզէլ հանըմ լէյլանըն սէվիլիւլ քէօլէսի, պէօյլէ պիր քիստէ իտի:

Չօգ կէչմէզտէն պիւթիւն քէրպան պուզէվալը, տէլպէտէր, քիւչիւք Հապէշ գըզ իլէ տօսթ զտուր: Անըն աղըն էքսիք զուպ սապահտան աղչամա գատար կիւլէր, սէօյլէր վէ հէր քէսլէ չապա էտէր վէ սէօզլէրինին գըսմը ազամը մանթըգսըզ վէ սաչմա իտի:

Քաֆուր՝ թախթըրավանըն եանընտան կիտէն վէ գաթըրըն իւզէրինտէ խաֆիֆճէ էյիւմիշ զարագ քէօլէլէրլէ մուհաթ զաուղու հալտէ հասէմին պիր չըպուզտան աճէմ թիւթիւնիւ իչմէքտէ զան էօմէրէ էփէյի պիր միւտտէթ տիզգաթ իլէ պագտը: Օ արատա խըտմէթքեարլարտան պիրիսի չըպուղու չօգճա տօլտուրմուշ զտուղու իչինէ Իպն ի Մանսուր անա պիր շամար չէքտի: «Հանըմ էֆէնտի!», պաղըրտը Քաֆուր, «Այաղընտա պէօյիւք փապուճլար պուլունան չու իսթիյար հէրիֆի կէօրիւյօրմըն, պու պիր էսիր սիւրիւճիւսիւ տիր! Պագ! հանըմ էֆէնտի պիզի պիր տիւրօ իչինէ տէօյէր վէ պիզի պիր սիւֆիլինէ սաթար:» Լէյլա կիւլմէյէ պաշլատը, էօմէր իսէ աղիմ պիր հիտտէթ իլէ Քաֆուրը թէհտա էյլէտի: Միլիօնլարճա դուրուշ սէրվէթէ մալիք պիր ատէմէ, «Իսթիյար» վէ «էսիր սիւրիւճիւսիւ» տէմէք չիւպհէսիզ պիր տէլի իշի տիր!

Եէնի պիր լիսանը ումումի: Ամէրիգատա 20 ֆարգը լիսանլարա աչինա զան Փրօֆ. Յըրէտէրիք Վէրքիւնի թէսմիյէ էտիլէն պիր լիսանը ումումի իճատ էթմէք իւզրէ տիր: Միւմալիլէյին տէտիլինէ նաղարէն՝ լիսանը մէզքիւր սարֆ վէ տիկէր խուսուսլարճա Խիւկիլիզճէ էսապարը իւզէրինէ սատէ պիր լիսան զուպ 3,009 լուղէթ իլէ իֆատէ ի մէրամ զաճագ տըր:

ՀԱՓԹԱ ԽԱՊԵՐԼԵՐԻ

ԽԱՐԻՃԻ

Եռնան-Պուղար ալագասը պու կիւնլէրտէ քէսպի վէխամէթ էթմիշ տիր: Փանքէթօ ճիւղարնտա վուգու պուլան մուհարէպէտէ, Եռնան զազէթալարընըն հաղաղընա կէօրէ Պուղար 18,000 ասքէր վէ 18 թօի իլէ տէօրթ թարաֆտան հիւճիւմ էյլէմիշէր վէ 2500 քիշիլիք պիր Եռնան միւֆրէղէսինի, Անքիւթա նէհրի իւզէրինտէ օլան քէօփրիւտէն փիւսկիւրթմիւշ տիր: Մուհարէպէ ֆէրտասը կիւն պիւթիւն կիւն տէվամ էթմիշ տիր: Էմնա ի մուհարէպէտէ Պուղար 20,000 քիշիլիք պիր գուվլէ ի իմտատիյէ իլէ սահրա վէ ճէպէլ թօփլարը կէթիրթմիշէր տիր: Եռնանլար մուհիւմմաթըն գըլլէթինտէն Սէմալթօ դարիյէսինի իլթիճա էթմիշէր տիր: Պուռնուլէ պէրապէր Պուղարլարըն զայաթը մուհիւմճէ օլսա կէրէք տիր:— Սէրպիա սատրազամը Պ. Փաշիչ Սըրպ մէպուսանընտա պէրվէճն ի աթի պէյանաթտա պուլունույօր: «Պուղարլարա իթթիֆադըմըզտան մագսէտ, պու իքի տէվլէթլէրին միւպատէլէթէն մէնաֆիլէրինի մուհաֆազա էթմէք իտի, անլէր թիւրքիա իլէ օլաճագ օլան մուհարէպէյէ աթֆ էտիլմիշ օլուպ սօնրատան պիր չօգ թէպէտտիւլաթա օղրատը: Պու իթթիֆադ մուճէպինճէ Սըրպիա Ատրիաթիք սահրիլնտէ հագզը օլաճագ իտի: Լաքին տիւվլէ ի մուաղզամա պիր միւսթագիլ Արնաւուտուգ լէյնինտէ թէվասութ էյլէտիլէր: Սըրպիա պու նօգթատան Ավսթրիա վէ իթալիա իլէ մուհարէպէյէ թուրքուլ օլսա իտի թիւրք-Պալան մուհարէպէսի ֆէնա նէթիճէլէրի միւնճէր օլաճագ իտի: Շիմտի Սըրպիայա Մակեդոնիատան վէրիլէն արագի տիւչար օլունան զայաթը թագմինէ քեաֆի տէյիլ տիր: Պու խուսուսլար զապթ օլունան արագիլինի թագսիմի էմնասընտա նազարը տիգզաթա ալընմալը տըր:» Պ. Փաշիչ, Պուղարլարա Զաթալճա վէ էտիրնէ դարչընտա Սըրպլարըն մուալլէնէթինի տաթի տէրմիյան էտէրէք ահաւնամէնին եէնիտէն նազարը թէտգիդտէն կէչիրիլմէսինի սէօյլէտի վէ մէպուսարտան՝ միւթթէֆիզլէրինին հիսսիյաթընա տօգունուլմայաւրագ միւղաքէրէյէ տէվամ էտիլմէսինի թալսիյէ իլէ սէօլլունէ խիթամ վէրտի:— Ամէրիդանըն Գալիֆօրնիա էյալէթինտէ ճափօնլըա-

րըն օրատաքի հուգուզը ալէյինէ վազ օլունան գանունա դարչը ճափօնիա հիւքիւմէթի օլ վիլլայէթ ալէյինէ վաչինկթօն մահքէմէ ի ալիյէսինտէ տալա աչմըլ տըր: Գալիֆօրնիատա պիր հէվմ ի մախսուստա րըխաղմ եղզըլարագ 34 ատէմ թէլէֆ վէ 65 քիշի մէճրուհ օլմուլար տըր:— Արնաւուտուգտա փէք չօգ Իսլամ վէ իրիսթիյան էհալի արզու էաիյօրլար իմիշ քի ֆրէնս՝ Իսլամ օլմայըպ իրիսթիյան օլսուն: տէյօրլար քի ֆրէնս Իսլամ օլուր իսէ օրատա ախէր պիր Պուլսարա Թունուս հա Աֆղանիսթան օլաճագ վէ հարա աչըգ զալըպ իլէրիյէ թէհլիքէ դալաճագ ալը: Ալամանիա իլէ Իսկիլթէրա պէյնինտէ թարաֆէյն տօսթլուգ վէ իթիմատ իւզէրինէ միւնէսէս պիր փօլիթիզա թէէսիա էտիլմէքտէ տիր: Պաղտատ շմէնտըֆէրի մէսէլէսի սայքի հալլ օլմուլ օլուպ, Իսկիլթէրանըն Ալմանիայա Աֆրիգատան պիր թալիզաթ վէրէճէյի սէօյլէնիլիյօր: Պուղարիա իլէ Բուսանիա արասընտաքի իլթիլաֆ տաթի խիթամֆէպիր օլմուլ տըր, չէօյլէքի փէթէրզպուրիկ փրօթօզլը Բուսանիա մէճլիս ի այան վէ մէպսսանը թարաֆընտան էքսէրիյէթ ի արա իլէ դապուլ օլունմուլ տըր: Ղարպ թարապլուստա իթալիանլար իլէ Արապլար պէյնինտէ էլան մուհարէպէլէր տէվամ էթմէքտէ տիր:

ՏԱԽԼԻ

Էնճամ աււլ էսասլարընը հալի փրօթօզլ Մայիս 30տա Լօնտրատա իմզալանտը: Սըր էտուարտ Կրէյն սօն տէֆա օլան դաթի պէյանաթը սուլըն իմզալանմասընա հարտըմ էյլէմիշ տիր: Միւչարիլէյի սիւֆէրա թարաֆընտան վէրիլէն նօգթատան ապա պիր թէպտիլաթ օլմայաճաղընը պէյան էտիպ մուրախիատալար իլէ այրը այրը կէօրիւչիւպ իգնա էյլէմիշ: Մայիսին 30ընճը կիւնիւ Սէնթ Ճէյմս սէրայընտա ճիւմլէ մուրախիատալար իճթիմա էտիպ էվլէլա Մ. Տանէֆ թարաֆընտան շու մէալտա պիր նուլթ իրատ օլունմուլ տըր: «Ուզուն միւճահէտէն սօնրա վազիֆէմիլլին սօն հուստուրնա վասըլ օլտուգ: Պու կիւն թարիխտէ մուհիւմ պիր կիւն օլաճագ տըր: Պուստան պէօյլէ տիւնքի մուհարիպլէր էյի գօմշուլուգ էսասլարը իւզէրինէ քէնտի թէրագզըլարընա սայ էտէճէլէր վէ կէչմիշին միւնլիւմ զիքրիյէթլէրի սիլինէճէք տիր:» Սըր էտուարտ Կրէյն խիթապէն, «Նաղըր էֆէնտի, իլք տադիգէտէն սուլհ մէսէլէսինի տէրիւտէ էյլէտի-

նիզ վէ պիւն կիւնքի մուլաֆֆադիյէթ իչիւն
 զաթը վալալէրինէ միննէթտարըզ : Չաթընըզա
 միննէթտարըզըմըզը վէ պու մէմլէքէթտէ
 կէօրալիւմիւնը հիւննիւ գապուլտան սուլայը
 չիւքրանիյէթիմիզի արզէ տէրիզ : Բէճա էստէ-
 րիզ սիզին Հիւքիւմաարընըզտան միւսաատէ
 թալէպ էաինիզ քի պու սէրայըն իսմինի պու
 սուլի վազաասը իլէ րապթ էտէլիմ : Սըր էտ .
 կրէյ ճէվապէն , վազիֆէ ի խօշամէսիյի իֆա
 էտիպ , «Իսմիտ էտէրիմ քի սուլհուն էլզէմի-
 յէթ ի հիսսիյաթը կէօղիւնիւզ էօնիւնտէ օլա-
 րազ պիւթիւն էվրօֆայը օլ հիսսիյաթա հիս-
 սէսար էյլէրսինիզ , պիլիւրիմ քի աահա չօզ
 հալլ էտիլէճէք մէսալ վար տըր , լաքին էվ-
 վէլա սուլիւր իմզալսամազըղընըզ անլէրի թէս-
 հիլ էաէճէք վէ էվրօֆանըն թէվէճճիւհիւնիւ
 սիզէ տավէթ էտէճէք տիր , տէմիշ տիր :
 Պուլղարլար էնօս Միտիա խաթթընտա թա-
 տիլաթ օլաճաղընա վէ Փարիզ մալիյէ գօնֆէ-
 րանսընտա միւթթէֆիզլէրին օլ պիր մուրախ-
 խասլար իլէ միւսավի հուգուղա մալիք օլա-
 ճաղընա տաիր սէօզ ալմըշ աըրլար : Եոնան
 մուրրախխասը քէզա մուհարէպէտէն էվվէլ
 մէվճուտ օլան մուհարէպէտէն տէվամ էտէճէ-
 յինի պէյան էյլէմիշ : Գարատաղ մուրախխասը
 Մ . Փափօլիշ չու հօլտա սէօլէմիշ տիր : «Պիզ
 սուլհու պիլ մէճապուրիյէ իմզալատըզ լաքին
 անըն միւնտէրիճաթընտան մէմիուտ տէյիլիզ ,
 պիզի Շօթորատան մահրում էթմէքտէ ինկիլ-
 թէրանըն պէօյիւք հիսսէսի օլտու , իսմիտ
 էտէրիզ քի պարի Փօտիօրիցա վէ իփէք արա-
 սընտա պիզէ զըրաաթ էտէճէք պիր արաղի
 վէրիլէր : « — Պապը Ալի մէմալիք ի էնէպիլ-
 յէտէ պուլունան ճիւմլէ Օսմ . սիւֆէրասընա
 պիր թամիմ կէօնտէրէրէք մուգատտէմաթը
 սուլհիյէնին իմզալանտըղընը պէյան էյլէմիշ
 տիր : — Չաթալճա վէ Պուլլայըրտէ միւթարէ-
 թէնին իմզալանմասը ազապինտէ Պուլղար վէ
 Օսմանլը զապիթանը արասընտա սօսթանէ պիր
 ալազա մէյտանա կէլմիշ տիր , չէօյլէ քի
 թարաֆէյն հէկաթիլէրինէ թիւթիւն վէ էքմէք
 իքրամ էյլէմէքտէ տիրլէր : Պուլղար զապիթանը-
 նըն էքսէրիսի իսթանպուլ մէքեաթիպինտէ
 թէալլիւմ էթմիշ օլտալ թիւրքէյէ աշինա օլ-
 տուղարընտան մէսալի ի սիյասիյէյէ տաիր սէր-
 պէսթճէ թէաթի ի էֆէքեարտա պուլունմազտա
 տըրլար : — Պուլղարիա իլէ Եոնանիսթան վէ
 Սէրպիա արասընտա պիր մուհարէպէ գուհուր
 էթտիլինտէ թիւրքիանըն պիթարաֆ գալմա-

սընա աաիր Եոնանիսթան թարաֆընտան պիր
 թազըմ վատար իլէ հիւքիւմէթ ի Օսմանիյէյէ
 միւրաճաաթտա պուլունըլմըշ իտիյինէ տաիր
 պիր թազըմ չայիաթ տէվէրան էյլէմէքտէ օլ-
 մուշ իսէ թէքզիպ էտիլիյօր : — Իշիտիլտիյինէ
 նազարէն մէյտանը հարպտա պուլունան աաա-
 քիլին քէնտի հէրլէրինէ կէօնտէրիլմէլէրի
 խուսուսընտա Պուլղար վէ Օսմանլը օրաու-
 լարընըն գօմանտանլարը միյանընտա միւզա-
 քէրաթ վազը օլմազտա տըր : — Բուսիա
 հիւքիւմէթի Անատօլու ժանտարմասընըն թէշ-
 քիլաթը վէ իսլահաթը պապընտա էվրօֆա
 տէվլէթլէրինին հալընըզ պիրիսինտէն մէմու-
 րիյն ի մախսուսէ ճէլպ օլունմասընը գապուլ
 էտէմէյէճէյինի պէյան էյլէմիշ տիր : — Պապը
 Ալի ինկիլթէրրա իսարիճիյէ նազըրընա միւրա-
 ճաաթ էտէրէք Անատօլու իսլահաթը իչիւն
 թէրթիպ օլունան փրօղրամըն թաթպիզի էմ-
 րինտէ պիր թազըմ ինկիլիզ մէմուրիյինին ին-
 թիլապընը թալէպ էյլէմիշ իսէ տէ , ինկիլ-
 թէրրա հիւքիւմէթի հալա թալէպ օլունան մէ-
 մուրլարըն ինթիխապընա թէշէպպիւս էյլէմէ-
 միշ տիր : — Հիւքիւմէթ ի Օսմանիյէ տիւվէլ ի
 մուզպամայա պիր պէյաննամէ կէօնտէրէրէք
 իթալիա թիւրք մուհարէպէտինտէ իթալիանըն
 զապթ էթտիյի աաալարըն հիւքիւմէթ ի մէզ-
 քիւրէ թարաֆընտան Եոնանիսթան իլհազ
 օլունմասը ինթիմալիյէթինէ գարըն փրօթէսթօ
 էյլէմիշ վէ Ուշի մուհարէպէտինտէ իթալիա-
 նըն մէզքիւր աաալարըն թիւրքիայա իաաթ էյ-
 լէմէյի թէահիւտ էյլէմիշ իտիյինի տալի պէյան
 էյլէմիշ տիր : — Պէրլին զաղէթալարը Ալմա-
 նիա հիւքիւմէթինին Օսմանլը հիւքիւմէթինէ
 միւրաճաաթլա Պահրը Սէֆիտտէ գուվվէ ի
 պահրիյէսի իչիւն պիր մէրքէզ թալէպ էյլէմիշ
 իտիյինէ տաիր վուգու պուլան չայիայը թէք-
 զիպ էյլէմէքտէ տիրլէր : — 1878տէն պէրու
 ինկիլթէրրանըն զապթընտա պուլունան Գըպ-
 ըըս աաալարըն ինկիլթէրրա վէ թիւրքիա միյա-
 նընտա թէշքիլ օլունան իթիլաֆ նէթիճէսինտէ
 քիսմիլէն ինկիլթէրրայա թէրք էտիլմիշ տիր :
 — Հիւքիւմէթի Օսմանիյէ Արապիսթան իսլա-
 հաթընա միւքէթթիլի ումումի մազամընտա
 Լօրտ Միլնէրի ինթիխապ էյլէյիպ օլ պապտէ
 ինկիլթէրրանըն րիզասընը տալի թալէպ էյ-
 լէմիշ տիր : — Մալիյէ նազըրընըն պէյանա-
 թընա նազարէն Փարիզտէ ինիգատ էտէճէք
 մալիյէ գօմիսիօնըն Օսմանլը մուրախխասլարը
 թազմինաթը հարպիյէ իթասընը րէտտ էտէ-

ճէքէք վէ դապթ օլունան մահալլէրին տիւ-
յունը ումումիյէսինի Պալզան հիւքիւմէթլէ-
րինէ թէսիյէ էթտիրէճէքէք տիր : — Օսմանյը
հիւքիւմէթի պէօյիւք պիր իսթիգրազ ագտ
էտէճէք զիրա ֆէվզէլատէ պիր պուն-
րանը մալիյէ կէչիրմէքտէ տիր : — Սէյիտ Իտ-
րիս ամիտէքի թալէպլէրտէ պուլունույօր իմիւ-
1. Հիւքիւմէթի Օսմանիյէ հաքիմիյէթի ալ-
թընտա մուխթարիյէթ, 2. Տախիլի իւլէրինէ
հիւքիւմէթին միւտախէլէ էթմէմէսի, 3. Պալ-
րազլարը իւզէրինտէ հիւալ, երւորդ վէ Լախլան
իլլա Ալլան, Մուհամմէս Ռէսուլ Ուլլան եազըլա-
ճազ, 4. Ասքէրլիք տախիմ օրատա իճրա է-
տիլէճէք, 5. Լիմանլար վէ կէօմրիւքէր ի-
րատլարը հիւքիւմէթի մուխթարիյէթ թէրք
օլունաճազ, 6. Օրատա չէրիաթըն հիւքմիւ-
ճարի օլաճազ, 7. Շմէնտըֆէր, թէլէկրաֆ,
թէլէֆօն իմթիյազլարը քէնտիլէրէ միւնհասըր
օլաճազ, 8. Պու խուսուսլար մէճլիս ի մէպու-
սանյն թէլէքիլինտէն էվլէլ Սուլթանըն ֆէր-
մանը իլէ թաստազ օլունաճազ վէ օ ֆէրման
օրատա օգունաճազ : — Քեամիլ փաշա կէրի
իզմիրէ ալտէթ էյլէմիլ տիր :

Միսթեմիլի.— Եէնի նէչր օլունան Պազա-
լօրիս նիզամիւմէսի մուճիպլինճէ, 1330 սէնէ-
սինտէն իթիպարէն տարիւլֆինուն չէօպաթընա
տախիլ օլմազ իսթէյէն էֆէնտիլէր, իտատի
տիլիօմասընը հաիզ օլմազլա պէրապէր տախիլ
օլունաճազ չէօպէյէ կէօրէ խուսուսի պիր իմ-
թիհանա թապի թուլթուլաճազլար : Հուգուզ,
Թըպպիյէ, էճաճը, Տիւճի, շիւպէլէրինէ կիր-
մէք իսթէյէնլէր, ուլունը ըրիյազիյէ, հիքմէթ,
քիմնա, թարիլի ի թապիլի (հայվանաթ, նէ-
պաթաթ, թապագաթ) Թիւրքէ վէ պիր էճ-
նէպի լիսանը, (Ֆրանսըզճա, Ինկիլիզճէ, Ալ-
մանճատան) պիրինտէն իմթիհան էտիլէճէքէր :
Իմթիհանլար հէմ իսթանպուլտա հէմ վիլայէթ-
լէրտէ օլաճազ : Իմթիհան սիւալլարը տարիւլ-
ֆինուն միւաիրի թարաֆընտան մախթում
դարֆլար տէրունիտէ վիլայէթ մէարիֆ միւ-
տիրլէրինէ կէօնտէրիլէճէք վէ հէվմի իմթի-
հանտա հէյէթ ի իմթիհանիյէ վէ նամղէտլէր
հուգուրընտա աչըրպ սիւալլար իրատ օլու-
նաճազ : Պատէլ իմթիհան էվրազը իմթիհանիյէ
պէրա ի թէտգիպ տարիւլֆինուն միւտիլիյէ-
թինէ կէօնտէրիլէճէք : Պու էօնիւմիւզտէքի
սէնէ ի թէտրիսիյէտէ տարիւլֆինուն կիրմէք
իսթէյէնլէր իլին նիզամիւմէ մուճիպլինճէ եա-
լընը իտատի տիլիօմասը քեաֆի սալըլաճազը

իսթիտլալ օլունույօր : Տէրսլէրտէն կէյմէք իլին
էն աշաղը նօմէրօ ալթը տըր : Պէշ սէ-
նէյէ գատար դէյր ի միւալիմէր քէնտի լի-
սանլարըլա, լաքին իսթիլահաթը ֆէն-
նիյէնին Թիւրքէ մուգապիլլէրինի պիւ-
մէք շարթըլա իմթիհան օլունապիլէճէքէր : —
Տարիւլ ֆինուն իլին պիր էճնէպի միւտիր
կէթիլիլէճէյի սէօյլէնիլիյօր : — Մէարիֆ նէզա-
րէթի սաթաթ տիլիօմալար իլէ տարիւլ ֆի-
նունա կիրմիլ օլան թալէպլէրի թարտ էտիպ,
սախթէլիքտէն տօլայը ճիհէթ ի ասիլիյէթ թէս-
լիմ էթմիլ տիր : — Մ. ֆասիլ իլէ Մ. Կէշօֆ,
Ջարիպրատա միւլազաթ էթմիլլէր տիր :
Թագսիմ ի արազի մէսէլէսինի հալլ էթմէք ի-
լին հիւքիւմաթը միւլթթէֆիպէ ըհիսլէրինին
հէման ագտը իճթիմա էթմէլէրի գարարիլի
օլմուչտըր : Մէսալի ի մուալլազանըն սուլհէն
թէսվիյէ օլունաճազը իւմիտ էտիլիյօր : — Ի-
թալիանըն՝ թահթը իլդալընտա պուլունան
Օսմանյը առալարընը, Եունանիսթան իլէ ճէ-
նուպի Արնաւլուտուլուզ հուսուտը թալիննտէ
պիր փազարըզ մուգապիլլինտէ Եունանիսթանա
թէրք էտէճէյինտէն էնտիլէ էտիլիյօր : — Սէլա-
նիք իլին մուխթարիյէթ թալէպ էտէն հէյէթ
րէյիսի Հալիմ պէյ էլիէվմ Մատրիտէ օլուպ,
ազալարընտան Նէսիմ Րուսօ էֆ. վէ Ղալիպ
իսթիտուն պէյ իսթանպուլ միւլապլէթ էթ-
միլ տիրլէր : Ազմ դազէթասը եազըյօր քի պու-
հէյէթին սոյ ու զայրէթի պօշա կիթմէմիլ տիր :
Վիէնա, Լօնտրա վէ Փարիզի զիյարէթ էթ-
միլլէր, վէ Ֆրանսա հիւքիւմէթի մէվքիւր մէ-
սէլէյի Լօնտրա սիւֆէրա մէճլիսինէ չըգարմա-
ղը վատ էթմիլ տիր : — Տէյի Թէլիպլէրն փա-
րիզ մուխթարի չէօյլէ եազըյօր. «Սըր էտուըրտ
կրէյին՝ մուհարիպլէր մուրախիսալարընա
իլթիմաթօմ եօլու գաթի պէյանաթը, Ֆրան-
սըզ մէհաֆիլինտէ ֆէվզէլատէ հիւան ի թէէսիր
հասըլ էյլէտի : Սուլհուն կէճիքմէսի Պալզան-
լարը պէօյիւք թէհիլքէյէ իլդա էտէճէք տիր
քի պունա՝ Ֆրանսա ասլա ըազի տէյիլ տիր :
Կէյէն հաֆթա Աթինատա Մ. Վէնէյէլօս իլէ
կէօրիւչտիւմ : Միւշարիլէյն՝ քէնտիսի գուվ-
վէթտէ օլտուգճա, միւլթթէհիտլէր արասընտա
պիր մուհարէպէ վուգուլին պիւթիւն գուվլէ-
թիլլէ մէն էտէճէյին սէօյլէտի : Լաքին ան-
լատըրմա կէօրէ՝ Գրալ Գօսթանթին իլէ պէյն-
լէրինտէ էփէյի մուխալէֆէթ վար տըր վէ Մ.
Վէնէյէլօս փէք կիւճ պիր վազիլէթտէ պու-
լունույօր : Մուհարէպէ գուհուր էտէր իսէ

Երևանյան վեճերը պարզապես տրամադրված
 օրվան թիւերով ինչպէս իրենց օրինակները
 — Սթլանթիքի հետեւի պիւր վաւոր դադար տա-
 հա վուրդու պուրմուշ տրբ: Գազար կիւնիւ սա-
 պահը օլ գատար գաթը փուս վար իմիշ քի-
 իքի եարտա էօթէ կէօրիւնմէյօր իմիշ, պիւրտէն
 պիւրէ Թեյնուրի վաւորը ինքա վաւորընա չարփը-
 լը պթէփէսի թարաֆը գըրըլարազ սուչա պաթ-
 մաղա պաշլամըշ վէ արգա թարաֆը եօգարը
 չըգմըշ: Թէլսիդ թէլէկրաֆ իլէ իմտատ թալէ-
 պինէ՝ տէրհալ Կարք Բեքը վաւորընտան ճէ-
 վապ կէլմիշ վէ կիճէ եարըյա եազըն եթիշմիշ
 իսէ տէ եօլճուլարը նազը կաշմէմիշլէր, օլ կէ-
 ճէյի եօլճուլար Թեյնուրի վաւորընտա կէչիւրիպ
 փազար էրթէսի սապահլայըն Կարք Բեքըլս
 նազը օլունմուշլար: Եօլճուլարըն առէսի 205
 օլուպ ճիւսլէսի խէլաս օլմուշ: Օլ պիւր վաւոր
 եանի ինքա չարփըլտըդտան սօնրա փուստա
 նապէտիտ օլուպ պիւր ազտան սէսի իշիտիւմէզ
 օլմուշ վէ նէրտէ օլտուղու մալիւմ աէյիլ տիւր:
 Ղարգ օլմուշ զանն օլունուշօր:

Ա Ձ Գ Ա Յ Ի Ն

Կէյնն ճիւսմ կիւնիւ Ազգ. Ժողով իճ-
 թիմա էտէրէք, Մուսթիթիլէ իլէ Սատրաղամ
 փաշա նէզտինտէ վուգու պուլան միւրաճէաթ
 հազընտա Վարչութիւնըն պէյանաթըն իսթի-
 մա էթմիշ տիւր: Վարչութիւնըն ռէյիսի Գարա-
 եան էֆ. Սատրաղամ իլէ հէյէթ արաւընտա
 վուգու պուլան միւլապաթը պէյան էյլէ-
 յիպ, մէգըիւր միւրաճաաթտան սօնրա վու-
 գու պուլան 20 գատար գաթլարը տախի
 թատատ էթմիշ վէ մէճլիս ազիմ պիւր թէէս-
 սիւր իլէ պու պէյանաթը իսթիմա էյլէմիշ
 տիւր: Գարաեան էֆ. Վարչութիւն սօն սէօզիւ-
 նիւ սէօյլէմէզտէն էվվէլ թէչէպպիւսաթ վէ
 ճէհալէրի իշիւն մէօհլէթ թալէպ էթտիլիսի պէ-
 յան էթմէսի իւզէրինէ, մէճլիս մուվաֆըզ կէօ-
 ռէրէք Վարչութիւն 15 կիւն մէօհլէթ վէրմիշ
 տիւր: Պու ճէլսէ խաֆի օլմուշ տըր: Էրթէսի
 կիւնիւ փաթըիգ հազընթէրի մասլահաթիւ-
 ղարը իլէ պէրապէր Սատրաղամա միւրաճէաթ
 էտէրէք աթիտէքի պէյաննամէյի թէվտի էթ-
 միշ տիւր: «Վուգուընտան գօրգուլան գըթալ-
 ար հազընտա վէրիլէն մուսթիթիլէտէն սօնրա,
 օնտա տէրմէյան օլունան թալէպլէրին իճրա
 օլունմատըղ չէօյլէ տուրսուն, գըթալ գօր-
 գուլարը տահա զիյատէ իշթիտատ էթմիշ տիւր:
 Պինանէ ալէյի փաթըիգիսանէնն պու պապաէ

պաշգա պիւր տէյէճէյի օլմայըպ, մէսէլէյի հիւ-
 քիւմէթ ի Օսմանիլէնին վիճաւան վէ մէսուլի-
 յէթինն վէ մէտէնի ալէմին թէրահիւմիւնէ
 թէրք էտէր: Պու պէյաննամէյէ, սօնրատան
 իյգա օլունան հէնի ճինայէթլէրին պիւր ճէալէ-
 լի տախի իլհազ օլունմուշ իսի: Գաթըիգ հազ-
 ռէթլէրի պէյաննամէյի թազաիմ էտէր իքէն
 չէօյլէ ալէմիշ տիւր: «Հէյէթ ի իտարէ պու պէ-
 յաննամէյի սիզէ վէրմէլիլիմէ գարար վէրմիշ
 տիւր: Վազաա պունու վէքիլիմ իլէ ալէ իրսալ
 էտէպիլիլ իտիմ, լաքին զաթը սէտարէթփի-
 նահիլէրինէ տահա զիյատէ պիւր հիւրմէթ էթ-
 միշ օլմազ իշիւն չախսէն կէթիւրմիշիմ: Փաթ-
 ըիգ հազընթէրի պաշգա պիւր սէօզ սէօյլէմէ-
 յէրէք վէ ճէվապա տա ինթիզար էթմէյէրէք
 միւֆարազաթ էթմիշ տիւր: Գաթըիգ հազընթ-
 լէրինն պու սօն միւրաճէաթը թէքըար մէճ-
 լիս ի վիւքէլատա միւլապէրէ օլունմուշ վէ
 վիւլայէթլէրէ ասայիշին մուհաֆազապը իշիւն
 չէտիտ էմըլէր վէրիլմիշ, մէմուլարըն տէրհալ
 մէսուլ թութուլաճաղը վէ հիյն ի հաճէթտէ
 գուվվէ ի ասքէրիյէ թալէպ օլունմապը էմը
 էտիլմիշ տիւր: — Էրմէնի մէսէլէսի հազ-
 գընտա Սըր էտուարտ Կրէյն ինկիլիզ փար-
 լամէնթինտէ պէյանաթը խիւլաաթէն չուն-
 տան իպարէթ տիւր: «Հազընտա սէօյլէ-
 մէքլիլիմ իճապ էտէն տիկէր պիւր մէսէլէ Էր-
 մէնի մէսէլէսի տիւր: Ասիա ի Օսմանիլէ իսլա-
 հաթ իտիսալ էթմէք էօյլէ պիւր մէսէլէ տիւր քի
 օրատա մէնաֆիի պուլունան պիւթիւն տէվ-
 լէթլէր ալազատար սըրլար: Մէգըիւր տէվ-
 լէթլէր Թիւրք հիւքիւմէթի իլէ պիւ իսթիլարէ
 մէսէլէյի էլէ ալմալը սըրլար վէ պու սուրէթ-
 լէ իսլահաթ իշիւն մուվաֆըզ պիւր փօղղաւ
 հազընտանապիլէճէյինի իւմիտ էտէրիմ: Խիւլա-
 սա, կէրէք Թիւրքիա վէ կէրէք տիւլէլ ի
 մուաղղամա սօն վազթտա Շարգը գարիպ
 մէսաիլի իլէ օ գատար մէշղուլ օլունար քի,
 Ասիա ի Օսմանի վիւլայաթը իշիւն թէրթիպաթ
 եափմազ իւքեան խարիճինտէ գալտը, ֆազաթ
 հէփիւմիզ վէ Թիւրք հիւքիւմէթի տախի պիլիւր
 քի, Ասիա ի Օսմանիտէ գըթալ վէ իղթիլաթ
 վուգուլ կէրէք Թիւրքիա վէ կէրէք օրտա մէնա-
 ֆի ի իղթիսատիլէսի պուլունան տէվլէթլէր ի-
 շիւն մուճիպ ի էնտիլէ մէսաիլ թէվլիտ էտէր:
 Սուլըն ազտընտան սօնրա Թիւրքիատա թէէ-
 սիւ վէ մուհաֆազա օլունմապըն արգու էթ-
 տիլիմիզ եէկեանէ գուվվէթ, Ասայիք վէ մուլ-
 րազամ պիւր մալիյէ տիւր, գիւրա Թիւրքիանըն

մէվզիւնին թանքիմ օլունմասը իշին պուն-
լար զարուրի տիր: Հէր հալ ու քեարտա մագ-
սէտիմիզ պու օլուպ, պու մէսէլէ հագղընտա
տէվլէթլէր էվլէլա ֆէնսիլէր առաքարնա վէ
սօնրա Թիւրքիա իլէ միւզաքէրաթա կիրիչէճէք-
լէր տիր: Պու մէսէլէտէ հագղի պիր խաթվէ
աթմագ իշին իլք շարթ՝ սուլնըն իմզալանմասը
տըր:» (Պու նութգ իյրատ օլունուր իքէն տա-
հա սուլն իմզա էտիլմէմիշ իտի:) Խարիճիյէ
նէզարէթի միւսթէշարը Փրէնա տի Սփա-
լէա իսէ իթալիա փարլամէնթօսընտա շէօյ-
լէ տէմիշ տիր: «Էրմէնիթմանտա հալ ու
մէվզի զայէթ վախիմ տիր: Իթալիա՝ Սթան-
պուլ սէֆարէթխանէսի վասըթասըլա էրմէնի-
լէր հագղընտա տաիմա մալիւմաթ ալըյօր:
Թիւրքիա՝ թէմամիլլէթի միւլքիյէսիւնի մուհա-
թագա էթմէք իսթիյօրսա իլք շարթ հագղի
խալսիս իսխալ էրմէնի սիր, վէ պու մէսէլէ
հագղընտա Խալիս հիւֆիւսէթի՝ Պապը Ալի
նէզսիւնէ րէշէպսիլաքը սօսրանէսէ պուլու-
նանազ սր: — Յօսիշէ Չայրունկ զագէթասը
թէէմին էտիյօր քի էրմէնի մէսէլէսի Լօնտա
սիւֆէրա գօնֆէրանսընա կէթիլլէճէք վէ ին-
կիլթէրրա, Ալմանիա վէ Թիւրքիա պու պապ-
տէ միւսթէֆիզ տիրլէր: — Էկինտէ պիր
խասթախանէ եախօտ մէքթէպ ի սէնալի ալմագ
իշին Տէր և Տիկին Գէսրգ Սարգիսեան Բա-
րեգործական Միտրիս 2,000 Խնկ. լիրասը
հէտիլէ էթմիշ տիրլէր: — Տիարպէթիր թա-
րափարընտա Բիւրտ էչգըյալար՝ պիր էրմէնի
քէօյի իւլքէրինէ հիւճիւմ էտիպ գօյունլարը
հաղթա էտէրլէրսէ տէ, էրմէնի կէնճլէր տէրհալ
սիւհալանդա էչգըյալարը թագիպ իլէ, քէն-
տիլլէրի ֆիրաթա մէճպուր էտիպ հայվանաթը
իսթիլտաա էտէրլէր:

Փ Ր Օ . Ճ Է Մ Ա Ա Թ Ը

Բիւթանիա իթթիհատը Յունիսին 2ինճի
կիւնիւ խիթում պուլմուշ տըր: Պու տէֆա
մէվզուր պահս օլան մէսէլէլէր աթի իւզ զիքը
տիր: 1. Պայպըլ Հաուզտա թէշթիլ օլունմուշ
օլան էմմանուլէ քիլիսէսի րէսմէն իթթիհա-
տըն պիր քիլիսէսի հալիստէ գապուլ օլուն-
մուշ տըր: Պու մէսէլէ պիր գալ սէնէտէն պէր-
րու էփէյի գիլ ու գալը մուճիպ օլմուշ իտի իսէ
տէ մուհապպէթլէ խիթում փէզիր օլմուշ տըր:
2. Իթթիհատ Բիւրտիսթանտա մուալլիւմ եա
մուալլիմէ հալիստէ պիր մէմուր եա միւպէշ-
չիր իսթիլտաա էտէճէք, մաաչը 12 լիրատան
էքսիք օլմամագ շարթըլա: Իթթիհատ պու
պիւտէլի պուլմաղա սայ էտէճէք: Բիլիսէլէր
պու մագստէ վագֆ օլունմագ իւզրէ հէր
սէնէ Համբարձում եօրթուտու կիւնիւնիւն
էրթէսի կիրակի պիր խըզմէթ իճրա էյլէյիպ
աղչէ ճէմ էտէճէք վէ պու աղչէ՝ Միուլթիւ-
նըն խագնէտարը երուանդ էֆ. Մարտիկ-

եանա իրաւ օլունմագ տըր: Տախիլի
թէպչիր ի պէշարէթ իշին իսէ Նոյեմբերին
սօն կիրակիսի աղչէ թօփլանըլմագ տըր: 3.
Վալիզլէրին սիկուրթա մէսէլէսի իշին Սթան-
պուլտաքի գօմօսիօնա Բիւթանիա թարաֆըն-
տան, Վեր. Ա. Շմաւոնեան լիւզօր թային
օլունտու: 4. Անկսնոն քիթապլարըն գրաքար
Աստուածաշունչ իշինտէ թապ օլունմասընա
տաիր Բիթապը Շէրիֆ չիրքէթի թարաֆըն-
տան կէլէն թէքլիֆէ իթթիհատ ճէվապ վէր-
մէյիպ խուսուսի հագղըմը մէքթուպլար իլէ
գարար վէրլէճէյի միւզաքէրէ օլունտու: 5.
Ճէրրահ քիլիսէսիլին թամիրի իշին 180 լիրա
ճէմ օլունմասընա միւսաատէ վէրիլտի: Վէ
այըր քիլիսէ թէշթիլ էթմէք թէքլիֆի Պրուսա
քիլիսէսին հէվալէ օլունտու: 6. Չանագալէ
վէ Պանտըրմատան վաիզ թալէպ օլունուր:
միսիօնէրլէրէ վէ գօնֆէրանսա միւրաճաթ
էթմէլէրի թալսիյէ օլունտու: 7. Կէլէճէք
սէնէ Բիւթանիա իթթիհատը թէշթիլին 50նճի
րէս ի սէնէ ի տէվրիյէսի օլմագ միւնասիպէթիլլէ
մէճլիսին օրատա թէշթիլ օլունմասընա տաիր
Պրուսա քիլիսէսիլին տալէթի գապուլ օ-
լունտու: — Ումուլ տիւնիսնըն կիրակի մէք-
թէպլէրինէ մուխասսա օլան Յուլիս 13ինճիւ
կիւնիւ խըզմէթլէրին փրօղրամըն հալի էր-
մէնիճէ վէ Թիւրքէ ճվագը քէնտիլլէրէ հօլ-
լանըլա տօսթլարըն լութֆէն հագղընտըն-
տա պուլունան քիլիսէ վէ կիրակի մէքթէպ-
լէրինէ թէվզի էթմէլէրի արզու, օլունուր շէօյ-
լէքի օլ կիւնիւ հէր եէրտէ մութանթան պիր
խըզմէթ իճրա էտիլսին: Հէմ տախի պու էվ-
րագըն թապ ու թէվզիի պէտէլի իշին պիր աղ
աղչէ ճէմ էտիլսին: Նիկտէ վաիզի Վեր. Տօ-
նիկիան էֆ. հաղ թաթիլլին Մէրգիֆուտա
կէշիլլէճէք տիր: Ճիւմլէ մուխասթէրաթ օրայա
եօլլանըլմասընը րէճա էտիյօր: Պուրտուր վաի-
զի Պատ. Փալլիտիւ՝ Ամէրիգայա կիթմէքտէն
ֆէրաղէթ էթմիշ օլուպ եինէ Թիւրքիատա
րուհանի խըզմէթին տէվամ էտէճէք տիր: —
Պիր գալ սէնէտէն պէրրու Նիւ Հէյվըն իլմի
իլանի մէտրէսէսինտէ մէչգ էյլէմէքտէ օլան
Պատ. Սողոմոն էֆ. Աքքէլեան թահսիլ միւտ-
տէթինի իթմամ էթմիշ օլուպ վաթանը Այն-
թապա ալտէթ էթմէք իւզրէ Տէրսաատէթէ
վասըլ օլմուշ տըր: Բէզա պիր վագըթտան
պէրու Լօնտաա իլմ ի թէպապէթ տաիրէ-
սինտէ իթմամը թահսիլ էթմէքտէ օլան Տօգ.
Իշխանեան էֆէնտի տախի Տէրսաատէթէ ալ-
տէթ էթմիշ տիր:

Միւսիւ ի մեաւ զի տախիլ ի խըքիյազ

Յ. Գ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ԲԵՐԵՆԵԱՆ ՄԱԹԱՍԱՐ

Տիրաւաթ, Մանուշ փաշա, Բիւրճի իսն Եօ. 32—34